

ÜgyiratszámDH-4010-2/2008.

Tárgy: piacmeghatározás, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása és kötelezettségek előírása (14. számú piac)

A Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (a továbbiakban: **Tanács**) az érintett piacok azonosítására, az érintett piacokon fennálló verseny hatékonyságának elemzésére, az érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, illetve a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók jogszabályban meghatározott kötelezettség előírására hivatalból indított eljárása során meghozta a következő

h a t á r o z a t o t .

A Tanács a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi trönk szegmense*” elnevezésű nagykereskedelmi piac szolgáltatási és földrajzi kiterjedését meghatározta, és a piacot érintett piacként azonosította, majd az érintett piacon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzése alapján megállapította, hogy a tárgyi érintett piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató nem azonosítható.

Jelen határozat ellen fellebbezésnek helye nincs. A határozat felülvizsgálata a határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, a Tanácshoz 3 példányban benyújtott keresettel kérhető.

A keresetlevél benyújtásának e határozat végrehajtására halasztó hatálya nincsen.

Indokolás

A Tanács – eleget téve az Eht. 57. § (1) bekezdésében foglaltaknak – az Eht. 14. § (1) bekezdés c) pontja értelmében az Eht. 10. § f) pontjában foglalt hatáskörében eljárva ismételen lefolytatta az Eht. 52-57. § rendelkezései szerinti, a piacmeghatározásra, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítására és kötelezettségek előírására, hatályban tartására, valamint módosítására irányuló eljárását. A Tanács a tárgyi eljárás során az Európai Unió Bizottsága 2003/311/EC számú Ajánlásában, valamint a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló 16/2004. (VI. 24.) IHM rendeletben (a továbbiakban „**IHM rendelet**”) foglaltak mellett a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során a Nemzeti Hírközlési Hatóság (a továbbiakban „**Hatóság**”) által alkalmazandó alapelvekről (vizsgálati szempontokról) szóló 8001/2004. (IHK. 8.) IHM tájékoztató (a továbbiakban „**IHM tájékoztató**”) által a piacmeghatározás és a piacelemzés körében meghatározott jogalkalmazói elvek és szempontok, valamint az ott rögzített módszertan, eljárásjogi intézmények, eszközök, fogalmak, meghatározások alapján, valamint a korábbi piacelemzési eljárások során kikristályosodott jogalkalmazói gyakorlat szerint járt el.

A Tanács a piacelemzési eljárás érdekében – azt megelőzően – lefolytatott piacfelügyeleti ellenőrzési típusú eljárása keretében rendszerezett és feldolgozott adatok és információk értékelése alapján, valamint az Eht. 57. § (1) bekezdésében foglalt, a piacelemzés ismételt lefolytatására irányuló törvényi kötelezettségének eleget téve megindította a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense*” elnevezésű nagykereskedelmi piac vonatkozásában a piacelemzési eljárást, amelynek eredményeként érintett piacként azonosította a tárgyi nagykereskedelmi piacot.

A Tanács az érintett piacon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzését követően megállapította, hogy jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató a tárgyi érintett piacon nem azonosítható.

A határozat (a továbbiakban „**Határozat**”) felépítését és tartalmát az egyedi ügy jellegéből fakadó sajátos gazdasági, jogi és műszaki jellemzők alapvetően meghatározzák. A Határozat indokolásában került meghatározásra, valamint részletesen bemutatásra a piacmeghatározás, a piacelemzés, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításának, valamint értékelésének menete. A Határozatban megmutatkozó hatósági döntés indokolása azon túl, hogy magában foglalja a hatósági eljárás egészének folyamatát, együttesen, összefüggésében tartalmazza a ténybeli, azaz a Tanács által feltárt releváns közigazdasági, műszaki és jogi tényállási elemeket, a tényállás tisztázásának rendszerét, a tények, bizonyítékok hatósági jogalkalmazáshoz szükséges értékelését, és a tényekből az egyedi ügyre levonható következtetéseket, valamint a jogi indokolást is, amelynek keretében a Tanács az érdemi döntéshez, jogérvényesítéshez vezető valamennyi eljárási és anyagi jogi normát tételesen és részletezően megjelölt és azok egyedi ügyre vonatkozó alkalmazását, értelmezését, tartalmát és jelentőségét ki is fejtette.

A Tanács a piacelemzési eljárás lefolytatása érdekében az Eht. 52. § (2) bekezdése, valamint a 151. § (1) és (2) bekezdései alapján 2005. november 9-én kelt DH-18709/2005. számú határozatával 30 napos határidő tűzésével adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő a Hatóság által nyilvántartott valamennyi a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense*” elnevezésű nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó szolgáltató (a továbbiakban „**Szolgáltatók**”) számára.

A Szolgáltatókat terhelő adatszolgáltatási kötelezettség meghatározására a piacelemzési eljárást megelőző, annak eredményes lefolytatása érdekében megindított, az adatszolgáltatás mellett a megismert adatok feldolgozását és értékelését is magában foglaló piacfelügyeleti ellenőrzési típusú eljárás keretében került sor, melynek során a Hatóság a felügyelt piac szerkezete, a piacon jelenlévő piaci szereplők közötti viszonyrendszer, az általuk nyújtott szolgáltatások vonatkozásában szerzett olyan információkat, adatokat és tapasztalatokat, melyek alapján a felügyelt piac érdemi vizsgálata körében megalapozottabb döntést hozhatott. Azon túl, hogy a piacfelügyeleti ellenőrzési típusú eljárás eredményeképpen a Hatóság megvizsgálta a piac szerkezetét, illetve megállapította, hogy annak körében mely szolgáltatók minősülnek majd az Eht. 27. § szerint az adott piacon ügyfélnek, a tárgyi ellenőrzési tevékenység azt az adminisztratív célt is szolgálta, hogy a Hatóság a megismert, valamint a rendelkezésére álló adatok összességét – az eredményes piacelemzési eljárás érdekében – összegezni, összefoglalni, valamint rendszerezni tudja. A Hatóság fent részletezett, a piacelemzési eljáráshoz szorosan kapcsolódó döntés-előkészítési célú tevékenységének köszönhetően a Hatóság már a piacelemzési eljárás megindításakor rendelkezett azokkal az információkkal, amelyek az eredményes piacelemzési eljárás lefolytatásának, valamint az azt lezáró hatósági döntés megalapozottságának garanciáját hordozzák magukban.

A piacfelügyeleti ellenőrzési típusú eljárás keretében benyújtott adatok mennyisége és minősége tekintetében a Tanács megállapította, hogy a vonatkozó piacon az összes, gazdasági ereje alapján számításba vehető szolgáltató teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségét. Az adatszolgáltatás körében megismert adatokon túlmenően a Tanács megvizsgálta a 14. számú piac elemzése szempontjából releváns, nyilvánosan (pl.: általános szerződési feltételekben, nyilvános ajánlatokban, statisztikákban) hozzáférhető adatokat, valamint a társhatóságok által nyilvánosságra hozott információkat. Ennek megfelelően a Tanács az adatszolgáltatás beérkezésének időpontját követő esetleges piaci változásokra tekintettel konkrétan megvizsgálta annak lehetőségét is, hogy vannak-e olyan korábban nem ismert piaci folyamatok, amelyek miatt indokolt lenne újabb adatszolgáltatást elrendelni az érintett szolgáltatókkal kapcsolatban, valamint 2006. november 6-án értesítette a Szolgáltatókat a piacelemzési eljárás megindításáról. A Tanács úgy értékelte, hogy további adatszolgáltatásra van szükség a 2005. valamint 2006. évekre vonatkozóan a piacfelügyeleti ellenőrzési típusú eljárás keretében benyújtott adatok aktualizálása érdekében, valamint azon szolgáltatók vonatkozásában, akik a 2004-es adatokat hiányosan szolgáltatták, illetve azon szolgáltatók vonatkozásában, akik az adatszolgáltatás elrendelésekor még nem szolgáltattak a piacon. Ennek megfelelően a Tanács 2007. januárjában, márciusában és májusában a tényállás megfelelő tisztázása érdekében a Ket. 51 §(3), az Eht. 52. § (2) és 151 § (2) bekezdése szerint kiegészítő adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő.

A beérkezett adatok feldolgozásának eredményeként a Tanács tisztázta a jelen eljárásban ügyfélnek minősülők körét, és megállapította, hogy a jelen eljárásban azok a szolgáltatók minősülnek ügyfélnek, akik a 14. piacon szolgáltatási jogosultsággal rendelkeznek, ténylegesen szolgáltatást nyújtanak. Az adatszolgáltatás keretében benyújtott adatok mennyisége és minősége tekintetében a Tanács megállapította, hogy a vonatkozó piacokon, a piacelemzési eljárás keretében, a köztudomású tények alapján az összes, gazdasági ereje alapján számításba vehető szolgáltató teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségét.

Az Eht. 20. § (1) bekezdés a), b) és c) pontja alapján a Hatóság és a versenyhatóság az elektronikus hírközlési piaci versenyt érintő kérdésekben a verseny védelmének következetes érvényre juttatása, illetve az egységes jogalkalmazás előmozdítása érdekében szorosan

együttműködik, így különösen az elektronikus hírközlési piac érintett piacainak meghatározásával, az érintett piacokon fennálló verseny elemzésével, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításával és a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírásával kapcsolatos eljárásokban. A Tanács és a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban „GVH”) az együttműködés részleteit szabályozó Együttműködési megállapodás vonatkozó 6. fejezetében foglaltaknak megfelelően a tárgyi eljárása során is együttműködött, ennek során a versenyhatóság szakmai álláspontját megismerte. Az együttműködés részletei a határozat Indokolásának „B” fejezetében kerülnek kifejtésre.

A Tanács az Eht. 36. § (1) bekezdésében meghatározott egyeztetési kötelezettségének eleget téve a jelen határozat tervezetét a Hatóság internetes oldalán 2006. október 16. napján, a Hírközlési Értesítő VI. évfolyamának 11. számában pedig 2007. október 31. napján tette közzé.

A határozat-tervezetre az Eht. 36. §-a keretében beérkezett észrevételek feldolgozását, a figyelembe vett, illetve a figyelembe nem vett észrevételeket, valamint azok figyelmen kívül hagyásának indokait a jelen határozat indokolásának „C” fejezete tartalmazza.

Az érdekeltekkel történő egyeztetés lefolytatását követően, az Eht. 65. § (1) bekezdése alapján a Tanács a tárgyi Határozatának tervezetét részletes indokolással együtt 2007. december 10. napján megküldte az Európai Bizottságnak és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak, miután a határozattervezetben foglaltak hatással lehetnek a tagállamok közötti kereskedelemre, tekintettel a Keretirányelv (38) szakaszára, amelynek alapján, a tagállamok közötti kereskedelmet érintő intézkedések olyan intézkedések, amelyek közvetlen, vagy közvetett, tényleges vagy potenciális befolyást gyakorolhatnak a tagállamok közötti kereskedelemre oly módon, amely az egységes piac akadályát képezheti. Ezek közé olyan intézkedések tartoznak, amelyek jelentős hatást gyakorolnak a más tagállamokban található üzemeltetőkre, vagy felhasználókra, így például amelyek a más tagállamok felhasználóira érvényes árakat érintik.

A részletes indokolásra, illetve a megküldésre vonatkozó szabályokra az Európai Bizottságnak a piacelemzés eredményeinek a Bizottsághoz való eljuttatásával (notifikáció) kapcsolatos eljárásról, a kapcsolatos határidőkről és a Bizottsággal való konzultáció módjáról szóló, 2003. július 23. napján kiadott ajánlásában (2003/561/EC) foglaltak irányadóak. Ezen eljárás részletei a jelen határozat indokolásának „D” fejezetében kerülnek részletezésre.

Az érintett piacok megállapítására, az érintett piacokon fennálló verseny és annak hatékonysága elemzésére, az egyes érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat terhelő kötelezettségek meghatározására irányuló eljárás egy több egymásra épülő szakaszból álló közigazgatási eljárás. Az Eht. 52. § (1) bekezdése szerint a Tanács azonosítja az érintett piacokat; elemzi az érintett piacokon fennálló versenyt, illetve annak hatékonyságát, és amennyiben azokon a verseny nem kellően hatékony, azonosítja az érintett piacokon a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót, illetve szolgáltatókat; valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra, illetve szolgáltatókra az Eht. XI-XIV. fejezetében foglalt kötelezettségek közül a piacelemzés alapján feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget ír elő, vagy a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra korábban, a jelen piacelemzési eljárást megelőzően jogszabályban megállapított legalább egy kötelezettséget fenntart, illetve módosítja azt. Eljárása során a

Tanács a versenyjog vonatkozó szabályai, valamint az IHM tájékoztatóban meghatározottak szerint, a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével járt el.

A tárgyi eljárás első lépéseként a Tanács az IHM rendelet 1. számú mellékletében meghatározott a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi trönk szegmense*” elnevezésű nagykereskedelmi piac vizsgálatából indult ki, meghatározta a szolgáltatási piacot és megállapította, hogy az ott megjelölt piac a Magyar Köztársaság területén érintett piacnak minősül. A Tanács az érintett piacon belül további elkülönült piacot nem azonosított.

Az érintett piac meghatározását követő szakaszokban a Tanács – az indokolásban foglaltak szerint – elvégezte az érintett piacon fennálló verseny, illetve annak hatékonyságának elemzését, amelynek következtében arra a megállapításra jutott, hogy a tárgyi érintett nagykereskedelmi piacon a piaci verseny hatékonyságának biztosítása érdekében szabályozói beavatkozás nem indokolt. Fentiek alapján az érintett nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató nem került azonosításra, így az Eht. 52. § (1) bekezdés szerinti kötelezettségek előírására sem kerülhetett sor.

A Tanács a jelen határozatba foglalt döntésének meghozatala érdekében elvégzett vizsgálatok, elemzések részletes bemutatását a jelen határozat indokolása az alábbiak szerint tartalmazza:

I. Piacmeghatározás

II. A vizsgált nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piac vizsgálata, különös tekintettel a helyettesítésre

III. Helyettesítési vizsgálat

IV. Az érintett nagykereskedelmi piac meghatározása

V. Az érintett piac további vizsgálata

VI. Piacelemzés, JPE szolgáltatók azonosítása

A fentiekben megjelölt vizsgálatok alapján a Tanács a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

A jogorvoslati jogosultság az Eht. 46. § (1) bekezdésén és 47. § (1) bekezdésén alapul.

A Tanács döntését az Eht 39. § (1) bekezdése alapján teljes ülés keretében hozta meg.

A. fejezet

I. A PIACMEGHATÁROZÁS

I. 1. A piacmeghatározás menete

A piacmeghatározás során a Tanács az IHM rendelet I. sz. Mellékletében 14. számmal jelölt „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense*” nagykereskedelmi piac¹ vizsgálatából indult ki, figyelemmel az Európai Unió Bizottsága (továbbiakban: **Bizottság**) Ajánlására².

A piacmeghatározás első lépéseként, a szolgáltatási piac meghatározása során a Tanács meghatározta a szolgáltatások pontos tartalmát, a piac megnevezését és a jogszabályokban meghatározott fogalmakat alapul véve.

A Tanács a jelen piacmeghatározás során szükség szerint megvizsgálta a vizsgált nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piac(ok)at.

A Tanács megvizsgálta továbbá a vizsgált piacon esetlegesen megtalálható helyettesítési lehetőségeket, amelyek a vizsgált szolgáltatási piac határait hatást gyakorolhatnak.

A vizsgált szolgáltatási piac meghatározása után került sor a piac földrajzi határainak meghatározására.

A piac meghatározása után a Tanács megvizsgálta, hogy a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense*” nagykereskedelmi piac érintett piacnak tekinthető-e a Magyar Köztársaság területén, tehát teljesülnek-e Magyarországon is a Bizottság által a piacok szabályozási szempontból való érintettségének vizsgálatokor alkalmazott ex-ante kritériumok³.

I. 2. Jogszabályi rendelkezések, definíciók, releváns szolgáltatás

I. 2.1 Jogszabályi rendelkezések

A 14. számú, „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense*” nagykereskedelmi piac vizsgálatához a kiindulási alapot az Eht. 188. § , 8., 23, 34., 37., pontjaiban meghatározott fogalmak (bérelt vonal, előfizetői hozzáférési pont, hálózati hozzáférési pont, hálózati végpont), továbbá az elektronikus hírközlési tevékenység elkülönítéséről, valamint az elektronikus hírközlési szolgáltatók számviteli nyilvántartásai elkülönített vezetésének részletes szabályairól szóló 19/2003. (XII. 27.) IHM rendelet [a továbbiakban: Sz. rend.] 2. § (1) bekezdés c), d), e) pontjában (hozzáférési hálózat, kiskereskedelem, társszolgáltató), valamint a referenciaajánlatokról, hálózati szerződésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet [a továbbiakban: Korm. rendelet] 3. § (1) bekezdés 6., 11., 18. pontjában (jogosult szolgáltató, kötelezett szolgáltató, számozási terület), 3. § (2) bekezdés 1.4, 1.4.1, 1.4.2 pontjában (bérelt vonali

¹ Amely megegyezik az Európai Bizottság 2003/311/EC sz. Ajánlásában 14. számmal jelölt piaccal

² Európai Bizottság 2003/311/EC sz. Ajánlás (9)

³ Európai Bizottság 2003/311/EC sz. Ajánlás (9)

összekapcsolási szolgáltatás, féláramkör bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás, kétvégű bérelt vonali összekapcsolási szolgáltatás) szabályozott fogalmak jelentették.

A Bérelt vonalak minimális készlete vonatkozásában: a piacelemzés során a Tanács a 2003/548/EC határozatban szereplő bérelt vonal típusokat tekintette irányadónak, amelyeket ezen EC határozat mellékletében megadott ETSI szabványok definiálnak.

Az EU Hivatalos Lapjában 2008. január 18-án jelent meg az Európai Bizottság 2008/60/EC számú határozata, amely módosította az egyetemes szolgáltatási irányelv 18. cikkében említett minimális készletéről szóló 2003/548/EC határozatot, törölve a bérelt vonalak minimális készletére vonatkozó mellékletet (amely a bérelt vonalak minimális készletének szabványokkal történő meghatározását tartalmazta), tekintettel arra, hogy a tagállamok *„Egyre szélesebb körben váltanak új hálózati architektúrára, amelyben már nem alkalmaznak műszaki megoldásként analóg típusú bérelt vonalakat. A digitális bérelt vonalak irányában mutatkozó keresletet, amelyet egyre inkább a nagy sebességű, legalább 2 048 kbit/s-os adatátvitel iránti igény jellemez, a piac ki tudja elégíteni. A nyilvános konzultációk a tagállamok, az érintett iparszövetségek és az érdekelt felek széles körű támogatásáról tanúskodtak az említett ötféle bérelt vonalnak a jelenlegi minimális készletből való elhagyása tekintetében.”*

Az Eht. értelmében a hatóság külön jogszabályban meghatározott kötelezettségeket állapíthat meg a bérelt vonali kiskereskedelmi piacon jelentős piaci erejű szolgáltatók vonatkozásában, az általuk nyújtott bérelt vonali szolgáltatások minimális készletére vonatkozóan, míg a minimális készletbe tartozó bérelt vonali átviteli kapacitás megállapításáról és az ezzel kapcsolatos műszaki feltételek meghatározásáról a Tanács határozatában rendelkezhet.

Az Eht. a fentebb említett miniszteri rendelet megalkotására a 182. § (4) q.) pontjában ad felhatalmazást, azonban a rendelet nem került meghozatalra. A 2001. évi XL. törvény felhatalmazása alapján született korábbi, a bérelt vonali szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató bérelt vonali szolgáltatási kötelezettségének feltételeiről szóló 8/2003. (VI. 20.) IHM rendelet még hatályban van, mellékletében határozva meg a bérelt vonalak minimális készletének listáját.

A Tanács piacelemzési eljárása során a hazai piaci adottságokat és a szolgáltatói adatszolgáltatások eredményeit figyelembe véve, összhangban az Eht. 110. § (2) bekezdésével, határozatában az alábbiak szerint határozta meg a jelentős piaci erejű szolgáltató által biztosítandó bérelt vonalak minimális készletét.

A bérelt vonalak minimális készletének elemei:

- normál- és speciális minőségű analóg bérelt vonalak
- 64 kbit/sec és 2048 kbit/sec strukturálatlan- és strukturált digitális bérelt vonalak.

ANALÓG BÉRELT VONALAK

Bérelt vonal típusa	Interfész jellemzők	Összeköttetés és minőségi jellemzők
Normál minőségű, kéthuzalos	MSZ EN 300 448:2002	MSZ EN 300 448:2002
Normál minőségű, négyhuzalos	MSZ EN 300 451:2002	MSZ EN 300 451:2002
Különleges minőségű, kéthuzalos	MSZ EN 300 449:2002	MSZ EN 300 449:2002
Különleges minőségű, négyhuzalos	MSZ EN 300 452:2002	MSZ EN 300 452:2002

Digitális bérelt vonalak

DIGITÁLIS BÉRELT VONALAK

Bérelt vonal típusa	Interfész jellemzők	Összeköttetés és minőségi jellemzők
64 kbit/s	MSZ EN 300 288:2002	MSZ EN 300 289:2002
N x 64 kbit/s*	MSZ EN 300 766:2002	MSZ EN 300 766:2002
2048 kbit/s - E1 strukturálatlan	MSZ EN 300 418:2002	MSZ EN 300 247:2002
2048 kbit/s - E1 strukturált	MSZ EN 300 418:2002	MSZ EN 300 419:2002

* ahol $1 \leq N \leq 32$

A szolgáltatás nyújtására egyebekben a bérelt vonali szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató bérelt vonali szolgáltatási kötelezettségeinek feltételeiről szóló 8/2003. (VI. 20) IHM rendelet szabályai vonatkoznak.

I.2.2. A vizsgált piac releváns szolgáltatásainak tartalmi meghatározása, általános jellemzőinek vizsgálata

A vizsgált piac azonosításának első lépéseként a Tanács elvégezte a releváns szolgáltatások vizsgálatát, a piac megnevezését és a jogszabályokban meghatározott fogalmakat alapul véve.

Ennek során a Tanács megvizsgálta az IHM rendeletben meghatározott tárgyi piacnak megfelelő, a jogi kereteken belül értelmezhető, a piacon ténylegesen nyújtott és igénybe vehető alapszolgáltatásokat.

A vizsgálat alapján a Tanács megállapította, hogy a vizsgált piacon a bejelentett szolgáltatás alapvető jellemzői az alábbiak:

I.2.2.1 Bérelt vonal

Az Eht 188. § 8. pontja kimondja, hogy „*bérelt vonal: azon elektronikus hírközlő eszközök összessége, amelyek a hálózati végpontok között transzparens átviteli kapacitást biztosítanak, de nem tartalmazzák a felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkciókat*”. A definíció alapján a Tanács minden olyan elektronikus hírközlő eszközt bérelt vonalnak tekint, mely két pont között transzparens átviteli kapacitást biztosít, és nem tartalmaz felhasználó által vezérelhető kapcsoló vagy útválasztó funkciót.

A Tanács rögzíti, hogy a bérelt vonal két hálózati végpont között létesít átviteli összeköttetést és ennek az összeköttetésnek a funkciójától függően a felhasználó határozza meg, milyen átviteli sebességet, azaz milyen sáv szélességet igényel az általa meghatározott két pont között. Ennek megfelelően a bérelt vonali összeköttetés egyik jellemzője a sáv szélesség, a másik jellemzője a két hálózati végpont földrajzi elhelyezkedése, illetve a bérelt vonali összeköttetés hossza.

Átviteli kapacitás biztosítása

A bérelt vonal alapvető jellemzője, hogy az igényelt sáv szélesség bármely időpontban a felhasználó rendelkezésére áll, függetlenül attól, hogy milyen napszokról vagy milyen egyéb forgalmi helyzetről van szó. Ezt a garantált, minden körülmények között rendelkezésre álló sáv szélességet általában úgy biztosítják, hogy a bérelt vonalat kizárólagos használatra telepített vagy átengedett hírközlő eszközök összességével valósítják meg. Erre a kizárólagosságra utal a "bérelt vonal" kifejezésben a "bérelt" szó.

Transzparencia

A bérelt vonal alkalmazása esetén a két hálózati végpont között olyan átviteli út jön létre, melyen keresztül az átvitt jelek a bérelt vonal alaptípusának megfelelően változatlan formában állnak rendelkezésre, tehát az átvitel folyamán az átvitt információ alapvető jellemzői nem változnak meg.

A bérelt vonal alaptípusa lehet analóg vagy digitális, és ezeken a kategóriákon belül is lehet megkülönböztetéseket tenni (beszédátvitel, zenei átvitel, strukturálatlan, strukturált átvitel stb.).

Felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkció hiánya

A két hálózati végpontot összekötő bérelt vonalban lehet kapcsolóelem (kapcsolóközpont vagy útválasztó), de ezeket a kapcsolóelemeket a felhasználó nem vezérelheti. Felhasználó általi vezérlésnek számít, pl. ha az elküldött információ tartalmazza a címet, ahova el kell jutnia, vagy a kapcsolat-felépítéshez a felhasználó azonosító számokat (telefonszám stb.) használ.

Hálózati végpontok közötti összeköttetés

A bérelt vonal lényege, hogy a két hálózati végpont adott, tehát az átvitel csak e két pont között lehetséges. Olyan kapcsolóelemek azonban lehetnek a bérelt vonali összeköttetésben, melyeket nem a felhasználó vezérel, hanem pl. egy hálózatmenedzselő rendszer.

A bérelt vonal tulajdonviszonya

A bérelt vonal elnevezésben használt „*bérelt*” kifejezés nem a bérletre, mint polgári jogi jogviszonyra utal, ugyanis ha egy szolgáltató a saját céljaira épít ki egy adott célra szolgáló, kizárólagos használatú átviteli összeköttetést, az is bérelt vonalnak minősül, ha két hálózati végpont között transzparens átviteli kapacitást biztosít, és nem tartalmaz felhasználó által vezérelhető kapcsoló funkciót.

Ennek megfelelően a hírközlő hálózatok nagy mennyiségben használnak bérelt vonali összeköttetéseket, hiszen mind a telefon, mind az adatátviteli hálózatok felépítése olyan, hogy a kapcsolóközpontokat transzparens átviteli utak kötik össze. A bérelt vonal tehát a hírközlő hálózatok alapvető építő eleme függetlenül attól, hogy az a szolgáltató saját tulajdonában van, vagy valamilyen egyéb jogcímen használja.

I.2.2.2 A bérelt vonali szolgáltatás fogalma

A bérelt vonali szolgáltatás esetében egy szolgáltató bérelt vonali kapcsolatot létesít két hálózati végpont között, és azt ellenérték fejében rendelkezésre bocsátja a használónak. A létesítés során a bérelt vonali kapcsolat egyes szegmensein vagy maga építi ki az összeköttetést, vagy másik szolgáltatótól veszi azt igénybe. Az ellenérték fejében rendelkezésre bocsátott bérelt vonal használója ennek megfelelően lehet egy másik szolgáltató, vagy egy végfelhasználó.

A menedzselt bérelt vonali szolgáltatás

A bérelt vonali szolgáltatáshoz hozzá tartozhat a bérelt vonal karbantartása, a hibajavítás és sok esetben a meghibásodott bérelt vonal automatikus helyettesítése is a hibajavítás időszakára. Ez a szolgáltatás a menedzselt bérelt vonali szolgáltatás. A menedzselt bérelt vonali szolgáltatás esetén a szolgáltatást nyújtó cég a bérelt vonal éves rendelkezésre állására, az átlagos javítási időre és a fenntartási osztályra (a fenntartási osztály egy adott sáv szélességi tartományba tartozó bérelt vonalak javítási idejére ad meg a szolgáltató által vállalt követelményt, szokásos kategóriái: átlagos vagy normál, gyors, illetve expressz) is kötelezettséget vállal a szerződésben.

A bérelt vonali szolgáltatások esetében kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piac egyaránt létezik. Amennyiben a szolgáltató a bérelt vonali szolgáltatását egy végfelhasználónak nyújtja, akkor kiskereskedelmi tranzakcióról beszélünk. Amennyiben a bérelt vonali szolgáltatást a szolgáltató egy másik hírközlési szolgáltató számára nyújtja, akár azért, hogy ez utóbbi azt a hálózatában használja, akár azért, hogy tovább értékesítse, akkor nagykereskedelmi tranzakcióról beszélünk.

I.2.2.3 Kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás

A kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatást a szolgáltató két hálózati végpont között nyújtja az előfizető részére. A bérelt vonali szolgáltatás nyújtásához tehát a két hálózati végpontot – például az előfizető két telephelyét – köti össze egy bérelt vonallal. Az összeköttetés egy része általában olyan nyomvonalon halad, ahol a szolgáltatónak már vannak kiépített bérelt vonali összeköttetései vagy olyan hálózata, melyből kapacitást tud felszabadítani a bérelt vonal számára. A hálózat azon pontjait, ahol a hálózatok csomópontjait összekötő átviteli utakhoz csatlakozni lehet, a szolgáltatók *jelenléti pontoknak* nevezik. A hálózattal rendelkező bérelt

vonali szolgáltatók tehát az összeköttetés nagy részét a jelenléti pontok közötti bérelt vonali szakaszokkal, más részeit pedig a jelenléti pont és a hálózati végpont közötti bérelt vonali szakaszokkal valósítják meg.

1.2.2.4 Nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás

Bérelt vonali trónk szegmens

Két jelenléti pont között igénybe vett bérelt vonali szakasz – a fenti definíció szerinti tartalommal – bérelt vonali trónk szegmensnek minősül.

Bérelt vonali végződési szegmens

Az előfizető telephelyén lévő hálózati végponttól a szolgáltató legközelebbi jelenléti pontjáig terjedő bérelt vonali szakaszt bérelt vonali végződési szegmensnek nevezzük. Az összeköttetés egy része azonban sok esetben új átviteli rendszer kiépítését igényli.

A legáltalánosabb esetben tehát egy teljes bérelt vonali összeköttetés egy-egy végződési szegmensből és a két végződési szegmens között kapcsolatot teremtő trónk szegmens(ek)ből áll. Természetesen abban az esetben, ha az egyik vagy mindkét hálózati végpont egy-egy jelenléti ponttal egybeesik, akkor a bérelt vonal csak egyetlen végződési szegmenst, vagy éppen egyet sem tartalmaz.

Nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás

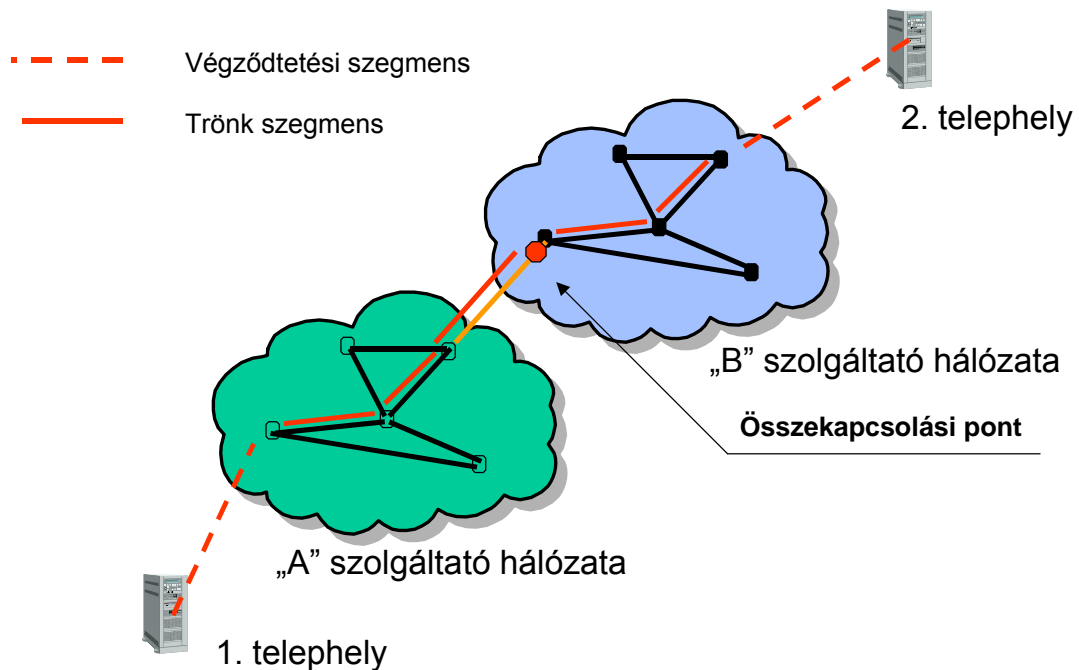
Sok esetben a kiskereskedelmi szolgáltatást nyújtó szolgáltató az igényelt bérelt vonalnak csak egyes szegmenseivel rendelkezik, tehát a szolgáltatás nyújtásához szükséges bérelt vonal kiépítéséhez más szolgáltatók bérelt vonali szegmenseit is fel kell használnia. Ezeket a bérelt vonali szegmenseket a nagykereskedelmi tranzakciók révén tudja megszerezni, s a bérelt vonali szegmensek a két szolgáltató hálózata közötti összekapcsolási ponton tudnak összekapcsolódni.

A bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatása

A 14. számú "Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense" nagykereskedelmi piac azon piaci tranzakciók összességét tartalmazza, ahol a fentiekben részletezett bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatás nagykereskedelmi értékesítésére került sor. A piachoz tartozás során a Tanács nem vizsgálja, hogy a nagykereskedelmi értékesítés során nyújtott bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást az igénylő szolgáltató tovább értékesíti vagy egy elektronikus hírközlő hálózat elemeként építi be. Ennek oka, hogy a szolgáltató, a bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást nagyon sokfelé tudja továbbértékesíteni, illetve az is előfordul, hogy egyáltalán nem értékesíti tovább (pl. két saját végpont közötti trónk szegmens esetén).

Ebből fakadóan nem releváns a vizsgált nagykereskedelmi piac szempontjából, hogy továbbértékesítés esetén a nagykereskedelmi tranzakció során igényelt sáv szélességet az igénylő szolgáltató változatlan sáv szélességgel értékesíti tovább, avagy a kiskereskedelmi igényeknek megfelelő módon kisebb sáv szélességű részekre bontva építi be az igényelt bérelt vonali összeköttetéseket.

A fentiekből következik, hogy a bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense sok kiskereskedelmi piacon jelenhet meg akár mint önálló termék, akár mint egy kiskereskedelmi szolgáltatást nyújtó hálózat (pl. helyhez kötött telefonhálózat, mobil rádiótelefon hálózat, adatátviteli hálózat, szélessávú Internet hozzáférés, műsorszétoosztó hálózat stb.) építő eleme, tehát a jelen nagykereskedelmi piacnak közvetlenül nem feleltethető meg kiskereskedelmi piac (bővebben ld. II. pont).

1. ábra: A nagykereskedelmi végződtetési szegmens és trónk szegmens definíciója

I.2.3. A vizsgált bérelt vonali piac bemutatása, piaci szereplők, a piac struktúrája

A 7. számú "Bérelt vonalak minimális készlete" kiskereskedelmi piacon, a 13. számú „Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense” nagykereskedelmi piacon és a 14. számú „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” nagykereskedelmi piacon összesen 59 bejelentett szolgáltató végzett a 2004-2006. közötti időszakban bérelt vonali szolgáltatást. Ebből 2006-ban a 7-es, a 13-as, és a 14-es piacon összesen 38 volt a bejelentett bérelt vonali szolgáltatók száma. E szolgáltatók közül 10 ténylegesen nem végez bérelt vonali szolgáltatást.

A "Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense" elnevezésű nagykereskedelmi piac főbb jellemzői a megfigyelt időszakban:

- Az adott piacon 5 szolgáltató tényleges piaci szereplő.
- A hazai nagykereskedelmi bérelt vonali piacon a trónk szegmens szolgáltatásból származó árbevétel egy tizede a végződtetési piac árbevételének. Ez 2006-ban pontosan **üzleti titok** forint volt.
- A bevételek 2005-ről 2006-ra **üzleti titok**-kal növekedtek. A piacon 2005-ben a Magyar Telekom Nyrt., 2006-ban az Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt. rendelkezett a legnagyobb árbevétellel.
- A piac kiegyenlítettebb, mint a 7-es és a 13-as piac, és kisebb a különbség az egyes piaci szereplők súlya között a bevétel alapján.
- A legnagyobb árbevételt felmutató Antenna Távközlési Zrt. súlya **üzleti titok** %. Az árbevétel alapján a második legjelentősebb szolgáltató a Magyar Telekom Nyrt., **üzleti titok** %-os részesedéssel. A Pantel Távközlési Kft. és a GTS Datanet Távközlési Kft. bevételi részesedése hasonló (**üzleti titok** %, illetve **üzleti titok** %). A Pannon GSM Zrt. részesedése **üzleti titok** %.

II. A VIZSGÁLT NAGYKERESKEDELMI PIACHOZ KAPCSOLÓDÓ KISKERESKEDELMI PIAC(OK) VIZSGÁLATA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HELYETTESÍTÉSRE

A Tanács szükségesnek tartotta a tárgyalt nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó releváns kiskereskedelmi piac, valamint annak nagykereskedelmi piacra gyakorolt hatása áttekintését, mivel a kiskereskedelmi piacon lehetséges helyettesítés általában befolyásolja a nagykereskedelmi piac határait.

A kiskereskedelmi piac áttekintése nem teljes körű, annak során azon szempontok kerülnek vizsgálatra, melyeknek feltehetően jelentős kihatása lehet a nagykereskedelmi piac vizsgálata szempontjából.

A Tanács eltekintett a nagykereskedelmi trónk szegmenshez kapcsolódó kiskereskedelmi piacok részletes leírásától és helyettesítési vizsgálatainak elvégzésétől, az alábbi indokok miatt.

1. A Tanács a vizsgálatok során megállapította, hogy a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatás felvevő piaca sokkal szélesebb, mint a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás piaca. Gyakorlatilag majdnem minden kiskereskedelmi elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtásához használnak bérelt vonali

nagykereskedelmi trónk szegmenst a nagykereskedelmi társszolgáltatók. Ennek megfelelően bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást igénybe vehetnek a szolgáltatók a vezetékes, illetve a mobil telefonforgalom továbbításához, a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások nyújtásához, de kiemelt szerepe lehet a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatásnak az Internet-forgalom továbbításában és más adatátviteli szolgáltatás nyújtásában is.

2. A kiskereskedelmi piacok egy része (pl. a "Bérelt vonalak minimális készlete" elnevezésű kiskereskedelmi piac) a "Bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmense" elnevezésű nagykereskedelmi piacnak nem közvetlenül ráépülő kiskereskedelmi piaca, így nem állapítható meg közvetlen összefüggés a kiskereskedelmi és nagykereskedelmi piaci mechanizmusok között.

A kapcsolódó kiskereskedelmi piacoknak egy részét (pl. helyhez kötött telefon szolgáltatás piaci, bérelt vonalak minimális készletének szolgáltatási piaca) a Tanács piacelemzési eljárásai során vizsgálja, míg más kapcsolódó szolgáltatási piacok a piacelemzési eljárásoknak nem képezik tárgyát, ugyanis azokon már hatékony verseny van (pl. adatátviteli szolgáltatások piaci). Ennek megfelelően a Tanács arra a következtetésre jutott, hogy nem önmagában a bérelt vonali kiskereskedelmi piac versenyviszonyaiból⁴, hanem az összes – fentebb felsorolt és egymással összefüggő – kiskereskedelmi piac versenyviszonyaiból együttesen lehetne csak következtetést levonni a nagykereskedelmi piacra vonatkozóan. Jelen esetben azonban a fent említett kiskereskedelmi piacok szolgáltatásai és a nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatás piaci mechanizmusai között nem állapítható meg közvetlen összefüggés, tehát ezen általános szabály nem alkalmazható.

A nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatási piac versenyviszonyainak vizsgálata – fent leírt sajátossága miatt – az elektronikus hírközlési piacok szempontjából potenciálisan döntő jelentőségű lehet. Az adott nagykereskedelmi piac jelentőségét ugyanakkor jelentősen csökkentheti az, ha az említett ráépülő kiskereskedelmi piacok szereplői saját maguk kiépítik a szolgáltatás nyújtásához szükséges bérelt vonali kapacitást⁵. Ebben az esetben ugyanis a piaci erőfölény nehezen értelmezhető.

A Tanács a fentiek alapján megállapítja, hogy a vizsgált nagykereskedelmi piachoz nincs közvetlenül kapcsolódó kiskereskedelmi piac, tehát nincs olyan kiskereskedelmi piac, amelyen esetleg beazonosítható lehetséges helyettesítés befolyásolhatja a nagykereskedelmi piac határait. A Tanács ezen okokból eltekint a fent említett kiskereskedelmi piacok részletes vizsgálatától.

III. HELYETTESÍTÉSI VIZSGÁLAT

A vizsgált piac meghatározása során a Tanács olyan helyettesítési lehetőségeket keresett, amelyek módosíthatják a vizsgált piac határait. A keresleti és kínálati helyettesítés vizsgálatát

⁴ Miután a bérelt vonali szolgáltatásnak nincs funkcionális helyettesítője a kiskereskedelmi piacon (a vonatkozó helyettesítési vizsgálatot a Tanács a 7. számú piacra vonatkozó határozatában elvégezte), ez a tény a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens piacon lehetséges helyettesítési szolgáltatások számát amúgy jelentősen csökkentené.

⁵ A piaci tranzakciók alacsony volumene alapján ez a helyzet nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens piac esetén fennáll.

a Tanács elvégezte a nagykereskedelmi piacra vonatkozóan, és a II. pontban leírtak alapján a kiskereskedelmi piac vizsgálatától eltekintett.

A Tanács a keresleti helyettesítési vizsgálat során elsősorban a funkcionális azonosságokat vette figyelembe, míg a kínálati helyettesítés keretében annak vizsgálatára került sor, hogy más szolgáltatók az árak kis mértékű, de jelentős és tartós emelkedésére az adott szolgáltatás nyújtásának megkezdésével válaszolnának-e vagy sem.

III.1 Helyettesítés vizsgálata a nagykereskedelmi piacon

III. 1.1. Keresleti helyettesítés a nagykereskedelmi piacon

A Tanács a nagykereskedelmi piac meghatározásakor megvizsgálta, hogy milyen, elvileg lehetséges funkcionális helyettesítő szolgáltatásai lehetnek a bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásnak.

A keresleti helyettesítés vizsgálatokor a Tanács az ATM alapú adatátviteli szolgáltatások helyettesítését vizsgálta részletesen:

III.1.1.1 ATM alapú adatátviteli szolgáltatások helyettesíthetősége

Az ATM alapú adatátviteli hálózatokon nyújtott szolgáltatások esetében az állandó virtuális összeköttetés (PVC) a nagyobb átviteli sebességek esetén nem csak fizikai jellemzőiben, hanem árban is közelebb áll a bérelt vonali szolgáltatásokhoz. Ez azonban csak a 155 Mbit/s-os illetve 622 Mbit/s-os átvitel esetén jellemző, és csak abban az esetben, ha a partnerszolgáltató ezt a sávszélességet nem akarja a kiskereskedelmi piacon részsávokra osztva értékesíteni. Ez az alkalmazás azonban kevésbé jellemző, kevés szolgáltató van a piacon, aki ekkora kapacitásra nagykereskedelmi igényt támasztott, mivel árai jóval magasabbak, mint a trónk szegmens nagykereskedelmi árak. Tehát a gyakorlatban az ATM alapú adatátviteli hálózatokon nyújtott szolgáltatások nem helyettesítők a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatásnak.

A fentiek alapján a Tanács megállapította, hogy a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szolgáltatásnak nincs funkcionális helyettesítője a hazai szolgáltatási kínálatban.

Az adott nagykereskedelmi piacon szereplő szolgáltatók nemcsak az adott nagykereskedelmi piacon, hanem kapcsolódó kiskereskedelmi piaco(ko)n is jelen vannak. Ezen kiskereskedelmi szolgáltatás értékesítésekor, amennyiben azt a szolgáltató saját infrastruktúráján nyújtja, az adott szolgáltató belső szolgáltatásként egy bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást nyújt saját magának, amelynek nagykereskedelmi árát nem, illetve többnyire nem határozza meg, de ha mégis, akkor ennek az elviekben nagykereskedelmi szolgáltatásnak az ára (mint egyfajta belső elszámoló transzfer ár) nem a piaci verseny alapján alakul ki, hanem a vertikális integráció eredményeként. Ennek a szolgáltatásnak az árát tehát alapvetően nem a nagykereskedelmi piacon kialakuló ár, hanem a kiskereskedelmi ár befolyásolja. Ebből adódóan a kapcsolódó kiskereskedelmi piaco(ko)n jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató a nagykereskedelmi szolgáltatásának árát nem feltétlenül kényszerül a versenytársak árai által befolyásolva meghatározni, mivel adott esetben a bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatás legnagyobb igénybe vevője éppen saját vállalkozása. Ezen belső szolgáltatások tehát segítik a

nagykereskedelmi szolgáltatót abban (illetve, ha ezen belső szolgáltatások volumene a piaci tranzakciókhoz mérten jelentős, akkor lehetővé teszik számára), hogy nagykereskedelmi szolgáltatásának feltételeit az ügyfelektől, és a versenytársaktól függetlenül árazza. Ezért ezen szolgáltatásokat a piaci erőfölény vizsgálatánál indokolt figyelembe venni, még akkor is, ha ezen belső szolgáltatások volumene, illetve főként számított árbevétele pontosan nem ismert, figyelembe véve a bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást, mint nagykereskedelmi inputot felhasználó kiskereskedelmi szolgáltatások sokszínűségét.

A jelen III.1. fejezetben elvégzett vizsgálatok eredményét összefoglalva, a helyettesítés vizsgálata során a Tanács nem talált olyan, a hazai piacon ténylegesen nyújtott helyettesítő szolgáltatásokat, amelyek a vizsgált nagykereskedelmi piac keresleti oldalról való szélesítését indokolnák.

III.2. Kínálati helyettesítés a nagykereskedelmi piacon

A kínálati helyettesítés vizsgálata során a Tanács azt vizsgálta, hogy azokon a nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásokon és szolgáltatókon kívül, amelyek az elemzés időpontjában nyújtják az adott szolgáltatást, léteznek-e más szolgáltatók, amelyek hálózatuk és azok felesleges kapacitása révén képesek az adott piacra belépni és azon szolgáltatásokat nyújtani.

A Tanács megállapította, hogy a piacon jelenlévő szolgáltatókon kívül egy szolgáltató sem rendelkezik olyan jelentős lefedettségű országos kiterjedésű gerinchálózattal, amelyen nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást lenne képes nyújtani. Több olyan hálózat is létezik ugyan az országban, melyek hálózati kapacitása elegendő lenne arra, hogy a felettük rendelkező bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatást nyújtson, azonban ezek a hálózati kapacitások jelenleg nem állnak szabadon rendelkezésre, azokon a szolgáltató más, számára jövedelmező szolgáltatásokat nyújt (pl. helyhez kötött telefon szolgáltatás, mobil rádiótelefon szolgáltatás).

Ezen szolgáltatók gyors piacra lépése tehát csak akkor lenne lehetséges, ha számukra a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatás nagyobb jövedelmet jelentene, mint a jelenlegi szolgáltatás. Ez azonban sem a helyhez kötött telefon hálózatok, sem a mobil telefon hálózatok esetben nem áll fenn.

A Tanács a kínálati helyettesítés vizsgálatakor ugyanakkor figyelembe vette, hogy – mint az később a piaci részesedésekről szóló részben szerepel – a piacon a legkiterjedtebb országos hálózattal rendelkező szolgáltató, a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. a trónk szegmens kapacitásának csak töredékét értékesíti a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens piacon. E szolgáltató esetén tehát feltételezhető, hogy egy hipotetikus monopolista, 5-10%-os áremelkedés hatására (vagy akár üzletpolitikai okokból anélkül is) jelenlegi szolgáltatási profilja megtartása mellett is képes lenne jelentős trónk-kapacitás kínálattal megjelenni az adott piacon és azon jelentős befolyást szerezni. Még inkább igaz lehet ez abban az esetben, ha a hálózata eredeti funkciójában nyújtott szolgáltatási piacon stagnálás vagy némi visszaesés miatt abban kapacitások szabadulnak fel.

A jelen III.2. pontban elvégzett vizsgálatok eredményét összefoglalva a helyettesítés vizsgálata során a Tanács nem talált olyan helyettesítési lehetőségeket, amelyek a

vizsgált nagykereskedelmi piac kínálati oldalról való szélesítését indokolnák, és amelyeket a keresleti helyettesítés okán még nem vett figyelembe.

III.3 A nagykereskedelmi trónk- és végződtetési szegmens szolgáltatások azonos, illetve külön piacként való kezelésének vizsgálata

A Tanács a következőkben elvégezte a bérelt vonali trónk- és végződtetési szegmens szolgáltatásainak elhatárolását:

Az I.2. pontban meghatározott bérelt vonali trónk- és végződtetési szegmens fogalmakkal összhangban rögzítendő, hogy a kétféle szolgáltatás alapvetően más infrastruktúra elemeket használ. A végződtetési szegmenshez tartozó bérelt vonali szolgáltatások alapvetően a helyi hálózati infrastruktúrát veszik igénybe, a trónk szegmenshez pedig jellemzően városok közötti, országos infrastruktúra szükséges.

A nagykereskedelmi bérelt vonali piac szereplőinek rendelkezésére álló hálózati infrastruktúrát figyelembe véve megállapítható, hogy a két piacon eltérő versenyfeltételek uralkodnak, míg országos infrastruktúrával több (majdnem teljesen tekinthető lefedettséggel négy: Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt., GTS-Datanet Távközlési Kft., Pantel Távközlési Kft., Magyar Telekom Távközlési Nyrt.), szolgáltató rendelkezik, addig helyi infrastruktúra esetén országos lefedettséggel az esetek jelentős részében csak egy (Magyar Telekom Nyrt.).

A csak végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtásához megfelelő infrastruktúrával rendelkező szolgáltató a trónk szegmens szolgáltatási piacon bekövetkező 5-10 %-os áremelés hatására rövid távon (és jelentős lefedettséggel valószínűleg az elemzés előre tekintő 2-3 éves időtávja alatt sem) nem képes megjelenni a piacon saját szolgáltatással, figyelembe véve a trónk szegmens szolgáltatás nyújtásához szükséges infrastruktúra jelentős beruházás igényét és annak jelentős időigényét.

A hazai nagykereskedelmi bérelt vonali piacon a trónk szegmens szolgáltatásból származó árbevétel egy tizedét képezi a végződtetési piac árbevételének, ami azt jelzi, hogy igazi jelentősége (főleg a nagykereskedelmi bérelt vonali piacra ráépülő kiskereskedelmi piac(ok) szempontjából) a végződtetési szegmensnek van.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy az elemzés szempontjából a nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások trónk- és végződtetési piaca külön piacot alkot, tehát a bérelt vonali trónk szegmens nagykereskedelmi piac vizsgálatát a bérelt vonali végződtetési nagykereskedelmi piactól elkülönülten kell elvégezni.

IV. AZ ÉRINTETT NAGYKERESKEDELMI PIAC MEGHATÁROZÁSA

A nagykereskedelmi piac vizsgálata során (a II. és a III. pontban foglaltak alapján) a Tanács megállapította, hogy a jelenlegi piaci feltételek mellett nincsenek helyettesítési lehetőségek, ezért sem keresleti, sem kínálati oldalról nem szélesítette a vizsgált nagykereskedelmi piacot.

IV.1. Az érintett szolgáltatási piac meghatározásának eredménye

A Tanács megállapította, hogy a nagykereskedelmi bérelt vonalak trónk szegmens szolgáltatásainak piacába, a piac elnevezésében szereplő szolgáltatás mellett, megfelelő helyettesítő szolgáltatás híján, más szolgáltatás nem tartozik.

A piacmeghatározás során a Tanács az IHM rendeletben meghatározott, 14. számmal jelölt nagykereskedelmi piac, nevezetesen a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” piac vizsgálatából indult ki. A Tanács a nagykereskedelmi és a kapcsolódó kiskereskedelmi piacok vizsgálata során megállapította, hogy nincsenek olyan keresleti vagy kínálati helyettesítési lehetőségek, amelyek a vizsgált piac szélesítését indokolták volna. Ezért a Tanács megállapította, hogy a szolgáltatási piac a bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense nagykereskedelmi piac.

IV.2. Földrajzi piac meghatározása

A Tanács abból a szempontból vizsgálta a földrajzi piac kiterjedését, hogy a vizsgált szolgáltatások versenyfeltételei kellően homogének-e, ugyanis az érintett földrajzi piac egy olyan területet foglal magában, amelyben az érintett vállalkozások részt vesznek az érintett áruk vagy szolgáltatások kínálatában és keresletében. Az adott földrajzi területen a versenyfeltételei hasonlóak vagy kellően homogének, így az érintett földrajzi piac megkülönböztethető olyan szomszédos területektől, ahol az uralkodó versenyfeltételek számottevően különbözőek. Az elemzés során a Tanács a lehető legszűkebb piacból indult ki (azaz abból a legegyszerűbb alapesetből, hogy minden két pont közötti útvonal önálló piac, azaz két résztvevő két pontja között található a piac, és megvizsgálta azokat a tényezőket, amelyek azt támaszthatnák alá, hogy a piac ennél tágabb.

A földrajzi piac azt a területet foglalja magában, amelyen belül a vállalkozások nyújtják, illetve igénylik a szóban forgó szolgáltatást és a versenyfeltételek elegendően homogének tekinthetők és megkülönböztethetők a szomszédos területektől, ahol a versenyfeltételek számottevően eltérnek a vizsgált terület versenyfeltételeitől. Fentiek alapján tehát az egyik fontos vizsgálati tényező a hálózattal való lefedettség.

Mint az a korábbiakban már szerepelt, a trónk szolgáltatások nyújtásához városok közötti országos gerinchálózatra van szükség. Ezen hálózat szakaszait használó trónk szegmens szolgáltatások között elvileg lehetséges, hogy vannak olyanok, amelyek esetén jelentősen más versenyfeltételek uralkodnak, mint más relációjú⁶ trónk szakaszt használó trónk szegmens szolgáltatás esetén. Minőségi különbség alapvetően abból a szempontból lehet, hogy jelentős számban létezhetnek olyan trónk szakaszok, amelyekben az egyik szolgáltató kizárólagosan képes szolgáltatás nyújtására, illetve a többi lehetséges szolgáltatónál sokkal jobb feltételek mellett képes a szolgáltatás nyújtására.

A Tanács rendelkezésére álló információk alapján a hazai trónk szegmens szolgáltatások piacát illetően olyan trónk szakaszok, amelyeket eltérő versenyfeltételek jellemeznek, jelentős számban és a fontos relációkat illetően nem léteznek, aminek legfőbb oka, hogy a legnagyobb vezetőkes szolgáltató országos gerinchálózataival (helyhez kötött telefonhálózat, adatátviteli

⁶ A bérelt vonalak relációján itt a két végpontot kell érteni. Egy relációnak számít tehát ebből a szempontból, például egy Budapest-Székesfehérvár bérelt vonali trónk szakasz.

hálózatok) párhuzamosan kiépült egy – a fontosabb trónkrelációkat illetően – tulajdonképpen teljes lefedettségűnek tekinthető másik országos optikai gerinchálózat⁷, illetve emellett kisebb, de mégis jelentős lefedettséggel további vezetékes, és vezeték nélküli országos gerinchálózatok⁸.

Miután az országos, lehetséges bérelt vonali trónk szakaszokat számba véve megállapítható, hogy jelentős számban nincsenek olyan két végpont közötti relációk, amelyeken valamelyik szolgáltató kizárólagosan, vagy a többi lehetséges szolgáltatónál lényegesen jobb feltételekkel⁹ lenne képes bérelt vonali trónk szolgáltatást nyújtani, a nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens piaca tehát országos piac.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a nagykereskedelmi bérelt vonalak trónk szegmensének földrajzi piaca Magyarország teljes területe.

A szolgáltatási és földrajzi piacok vizsgálata után a Tanács egy piacot határozott meg, a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense a Magyar Köztársaság területén” nagykereskedelmi piacot.

V. AZ ÉRINTETT PIAC TOVÁBBI VIZSGÁLATA

A piac meghatározása után a Tanács megvizsgálta, hogy a meghatározott piac szabályozási szempontból érintettnek tekinthető-e az ex-ante feltételek értékelése alapján, vagyis léteznek-e a piacon olyan tartós, szűk keresztmetszetek, amelyek gátolhatják a hatékony verseny kialakulását.

Az IHM rendelet – figyelemmel a Bizottság által kiadott Ajánlásra – a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” elnevezésű nagykereskedelmi piacot ex-ante szabályozás szempontjából nagy valószínűséggel érintett piacként határozta meg, amely azt jelenti, hogy a Bizottság szükségesnek tarja a piac vizsgálatát. A piacelemzés során a Tanács messzemenően figyelembe veszi a Bizottság vonatkozó piaci ajánlásait, így a 2003/311/EC Ajánlást is. Az Ajánlás Mellékletében¹⁰ (amely megfelel az IHM rendelet I. mellékletében szereplő meghatározásnak) felsorolt piacok (köztük a 14. számú piac) ex-ante szabályozási szempontból való érintettségét a Bizottság három feltétel vizsgálatával állapította meg.

Ezek a következők:

1. Magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése a piacon
2. Hatékony versenyhez való közeledés
3. A versenyjog (ex-post) alkalmazásának elégtelensége

⁷ A MÁV vasútvonalai mentén a Pantel Távközlési Kft. tulajdonában álló hálózatról van szó. Ugyanezen vonaljog alapján, és ugyanezen nyomvonalon a MÁV-nak saját optikai hálózata is van, tehát ez az országos hálózat valójában két hálózat.

⁸ Jelentős lefedettségű optikai gerinchálózata van még például a GTS-Datanet Távközlési Kft.-nek, valamint országos mikrohullámú és optikai gerinchálózata az Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt.-nek (OTH - Országos Transzport Hálózat).

⁹ A két legjelentősebb vezetékes gerinchálózat műszakilag is alapvetően teljesen különálló hálózatot jelent. Más szolgáltatók is képesek sötét szál szolgáltatás igénybevételével saját gerinchálózat létrehozására. Egy ilyen gerinchálózat költségei azonban eltérnek, ill. eltérhetnek egy teljesen saját hálózat költségeitől. Emiatt megállapítható, hogy az ezen hálózatokon trónk szegmens szolgáltatást nyújtó szolgáltatók minden bizonnyal más (általában nem jobb) feltételek mellett képesek trónk szegmens szolgáltatást nyújtani, mint a saját tulajdonú hálózaton bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást nyújtó szolgáltatók.

¹⁰ Európai Bizottság 2003/02/11/EC sz. Ajánlás (9)

V.1. Piacra lépési korlátok

A Tanács a továbbiakban megvizsgálja, hogy valószínűsíthető-e új szereplők piacra lépése, illetve, hogy a potenciális piacra lépés várhatóan kényszerít gyakorol-e a piacon lévő magatartására.

Ahhoz, hogy a piacra lépés valószínűsíthető legyen, annak kellően nyereségesnek kell lennie, figyelembe véve a piacon megjelenő további termelés árhatásait és a piacon jelenlévő vállalkozások lehetséges reakcióit. A piacra lépést megnehezítheti, ha a piacon jelenlévő vállalkozások képesek piaci részesedéseiket megvédeni. A magas kockázat és a sikertelen belépés költségei valószínűtlenné teszik a piacra lépést. A sikertelen piacra lépés költségei annál magasabbak, minél magasabbak a piacra lépéssel kapcsolatos meg nem térülő költségek.

A potenciális piacra lépők szembekerülhetnek olyan belépési korlátokkal, amelyek meghatározzák a belépés kockázatait és költségeit, és így kihatnak a piacra lépés nyereségességére. A belépési korlátok az adott piac meghatározó jellemzői, amelyek versenyelőnyt biztosítanak a piacon jelenlévő vállalkozásoknak a potenciális versenytársakkal szemben. Ha a piacra lépési korlátok alacsonyak, a piaci résztvevők mozgásterét egy új piacra lépés valószínűleg szűkíti. Ezzel szemben, ha a belépési korlátok magasak, a piacon lévő vállalkozások áremelését a piacra lépés lényegesen nem korlátozná.

A piacra lépési korlátok számos formát ölthetnek, így például:

a) Jogi, adminisztratív, vagy más állami intézkedésekből fakadó belépési akadály

A jogi előnyök olyan helyzeteket ölelnek fel, amelyekben a szabályozás korlátozza a piaci résztvevők számát.

b) Technikai előnyök

A piacon jelenlévő vállalkozások technikai előnyöket is élvezhetnek, például preferenciális hozzáférést az alapvető eszközökhöz vagy természeti erőforrásokhoz, az innovációhoz vagy a kutatáshoz és fejlesztéshez, vagy szellemi tulajdonjogokhoz, ami bármilyen más vállalkozás számára megnehezítheti a sikeres versenyt. Néhány ágazatban például nehéznek bizonyulhat bizonyos alapvető inputok beszerzése, illetve létezhetnek a termékeket vagy eljárásokat védő szabadalmak.

c) Strukturális korlátok

Strukturális belépési korlát alapvetően akkor áll fenn, ha a fennálló keresleti szint és az alkalmazott technológia jellemzői, valamint a kapcsolódó költségviszonyok alapján a piacra lépés szempontjából egyenlőtlen feltételekkel szembesül a korábban piacra lépő (és ott jelentős pozíciókat szerző vállalat) és egy később piacra lépő cég. Más tényezők is belépési korlátnak minősülhetnek, például a méretgazdaságosság és a tevékenységi körből adódó gazdaságosság, a forgalmazási és értékesítési hálózatok, a fontos technológiákhoz való hozzáférés lehetősége. A belépési korlátok létezhetnek a piacon jelenlévő vállalkozások megszilárdult piaci helyzetéből következően is. Különösen nehéz lehet olyan ágazat piacára belépni, ahol a sikeres versenyhez tapasztalatra vagy jó hírnévre van szükség, és mindkettőt új piaci belépőként elég nehéz megszerezni.

Ebben az összefüggésben olyan tényezőket kell figyelembe venni, mint a fogyasztók egy adott márka iránti hűsége, a cégek és vevők közötti kapcsolat szorossága, a promóció vagy reklám fontossága vagy más, a jó hírnévhez kapcsolódó előnyök.

A piacra lépés várható nyereségességének értékelésekor figyelembe kell venni a piac várható fejlődését. A piacra lépés nagyobb valószínűséggel lesz nyereséges olyan piacon, amelyen a jövőben várhatóan jelentős növekedés lesz tapasztalható, mint azon a piacon, amely már érett, vagy várhatóan hanyatlani fog. A méretgazdaságosság vagy a hálózati hatások veszteségessé tehetik a piacra lépést, kivéve, ha az új piacra lépő kellően nagy piaci részesedést tud szerezni. A piacra lépés különösen valószínű, ha más piacok szállítói már rendelkeznek azokkal a termelő eszközökkel, amelyek felhasználhatók az adott piacra való belépéshez, és így csökkenthetik a piacra lépés meg nem térülő költségeit.

Kellő időben történő piacra lépés kapcsán vizsgálandó, hogy a piacra lépés kellően gyors és tartós-e ahhoz, hogy elriasszon a piaci erő gyakorlásától, vagy ellensúlyozza azt. Hogy mi minősül megfelelő időszaknak, az a piac jellemzőitől és dinamikájától, valamint a potenciális piacra lépők konkrét képességeitől függ. A belépés azonban rendszerint csak akkor tekinthető időszerűnek, ha az két éven belül megtörténik.

Kellő méretű piacra lépés vonatkozásában a belépésnek kellően nagy hatókörűnek és nagyságrendűnek kell lennie ahhoz, hogy a versenyellenes hatásokra riasztó legyen, vagy azokat legyőzhesse. A kisléptékű piacra lépés, például valamilyen piaci résbe való behatolás, nem tekinthető elegendőnek.

A bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense piacán a piacra lépési korlátok közül alapvetően a strukturális korlátok befolyásolják hátrányosan a később piacra lépő cégek piaci lehetőségeit, az alábbiak szerint.

Új bérelt vonali infrastruktúra kiépítése magas elszüllyedt költségekkel jár, amelynek megtérülése általánosságban nem biztos, mivel alapvetően egy, a meglévő melletti párhuzamos, alapvetően ugyanarra a szolgáltatásokra alkalmas hálózat kiépítését jelenti.

Ezen túlmenően, a bérelt vonalak nyújtására alkalmas infrastruktúra esetén is érvényesül a méretgazdaságosság, azaz a nagyobb hálózatok fajlagos létesítési és fenntartási költségei lényegesen alacsonyabbak is lehetnek.

A jogi és adminisztratív belépési korlátok a bérelt vonal nyújtására alkalmas infrastruktúra kiépítése esetén ma már nem jelentősek, az elektronikus hírközlést szabályozó jogszabályok semmilyen korlátozást nem tartalmaznak. A bérelt vonal nyújtására alkalmas infrastruktúra kiépítését építési hatóságként engedélyező helyi önkormányzatok jogalkalmazási gyakorlata azonban – önkormányzattól függően – több esetben is nehezíti, az indokoltnál hosszantartóbbá és esetenként drágábbá teheti az új hálózatok kiépítését.

V.2. Hatékony versenyhez való közeledés

A verseny dinamikus szemléletű vizsgálata során a Tanács áttekintette, hogy léteznek-e olyan piaci folyamatok, amelyek a verseny erősödésére utalnának, illetve csökkentenék az előző pontban azonosított belépési korlátok szerepét.

Előzetesen, a piacelemzés ezen fázisában – a piacmeghatározást követően – egyértelműen nem állapítható meg, hogy a vizsgált piac a hatékony verseny irányába fejlődik-e. A piaci koncentráció mértékére utal a Herfindahl-index, amely egy olyan számítási mód, amelyből következtetni lehet a piaci verseny kiegyensúlyozottságára, azaz arra, hogy a piacon uralkodó viszonyok hol helyezkednek el a tökéletes verseny és a monopólium között. 2004-2006 között a piac szereplőinek az adott piaci bevételi részesedésük alapján számolt Herfindahl-indexe (melynek vonatkozó értékei 2004-ben 0,39, 2005-ben 0,27, 2006-ban 0,25) alapján megállapítható, hogy az adott piac közelít a hatékony versenyhez.

A nagykereskedelmi bérelt vonalak trónk szegmenségben a hatékony verseny kialakulásához viszont egyelőre még kevés piaci szereplő van jelen (5 piaci szereplő), jóllehet több országos gerinchálózat létezik.

A fentiek alapján nem állapítható meg egyértelműen, hogy a vizsgált piac a hatékony verseny irányába fejlődik-e, emiatt a Tanács ezen kritérium alapján az ex-ante szabályozás szempontjából érintettnek tételezi fel a piacot, amelyet tovább szükséges vizsgálni.

V.3. Versenyjogi eszközök elégtelensége

Ezen feltétel azt vizsgálja, hogy elégséges-e a versenyjog a belépési akadályok csökkentésére vagy eltávolítására, vagy a hatékony verseny kialakulásának elősegítésére.

Az Eht. 9. § (2) bekezdése szerint a Hatóság feladata – különös tekintettel a törvény alapelveire – többek között a felhasználók érdekeinek védelme, így különösen annak biztosítása, hogy a felhasználók az elektronikus hírközlési szolgáltatásokat a számukra elérhető legalacsonyabb áron vehessék igénybe. A vizsgált nagykereskedelmi piacokon jelentkezhet az a versenyprobléma, hogy a szolgáltatók gazdasági erőfölényes helyzetükkel visszaélnek. Emiatt a szabályozásnak kell kikényszerítenie – hatékony verseny hiányában – ex-post eszközök által nem rendezett területeken a hatékony szabályozói fellépést.

Tekintettel arra, hogy a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” nagykereskedelmi piacra belépés nagy befektetés igényű, ami jelentős elsüllyedt költségekkel jár, valamint arra, hogy az e piacon való működéshez jellemzően szükséges más szolgáltatókkal való együttműködés, ezen – lényegében hozzáférésen és összekapcsoláson keresztül megvalósuló – együttműködés szabályainak előzetes ismerete a szerződéses tárgyalásokra való felkészüléshez, illetve vitás esetekben az egyes tényállások tisztázásához alapvető fontosságú, a versenyjog eszközei önmagukban nem elegendők, azaz a versenyjog általános szabályai mellett szükség van az ex-ante szabályozásra is, annak részletes, konkrét, kiszámítható jellege miatt.

A „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” nagykereskedelmi piacon tipikusan erőfölényes visszaélésnek minősülhet az, ha a szolgáltató túlzó árazást alkalmaz. Ennek igazolása versenyfelügyeleti eljárások keretében nehezen megoldható, mivel ezek az eljárások alapvetően nem alkalmasak bonyolult költségszámítások és részletes műszaki specifikációk ellenőrzésére, így az esetleges túlzó árazás megállapítása is nehezen lehet bizonyítható.

Szintén erőfölénnyel való visszaélési magatartás lehet, hogy az adott nagykereskedelmi piacon a jelentős piaci erejű szolgáltató nem hajlandó egy bizonyos sávszélességű

szolgáltatást elfogadható műszaki feltételekkel nyújtani. Ennek ex-post igazolása szintén nehéz, mivel a szolgáltatás részletes műszaki, gazdasági tartalmának meghatározására, azok betartására kevésbé alkalmasak a versenyjogi eljárások.

A nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatási piacok között több olyan is van (pl.: Internet-szolgáltatási piacok, adatátviteli szolgáltatási piacok), amelyek igen gyorsan és stabilan fejlődnek. Ezen piacok fejlődése szempontjából az adott nagykereskedelmi piac ex-post szabályozása szintén kevésbé megfelelő, ugyanis egy verseny-felügyeleti vizsgálat megkezdése és az esetleges szankciók eszközölése között eltelt idő (ami egy-másfél év is lehet) a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybe vevői számára igen hosszú idő lehet, és ezen idő alatt a vállalkozás a nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi piacon jelentős versenyhátrányba kerülhet. Ezt az erőfölénnyel szolgáltatót sújtó esetleges szankciók nem orvosolják.

Emellett az erőfölénnyel való visszaélést bizonyítottan elkövetett jelentős piaci erejű szolgáltatóra kirótt kötelezettség részletes feltételeinek betartása olyan gyakran ismétlődő feladatokat jelentene a versenyhatóságnak, amelyre a verseny-felügyeleti eljárások nem alkalmasak.

A nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő szolgáltatók tipikusan maguk is fontos befektetői az iparágnak. Amennyiben a nagykereskedelmi szolgáltatási piacon jelentős piaci erejű szolgáltató nem, vagy csak az indokoltnál rosszabb feltételekkel nyújtana a szolgáltatást, az ezen befektetők (és a bérelt vonali, illetve a ráépülő adatátviteli piacon később megjelenő potenciális befektetők) számára olyan jogi bizonytalanságot jelentene, amit a versenyfelügyeleti vizsgálatok egyedi és utólagos jellege nem tudna orvosolni.

A Tanács megvizsgálta a „Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense” nagykereskedelmi piacot és megállapította, hogy e vizsgált piac tekintetében az Európai Bizottság által használt ex-ante szabályozást megalapozó mindhárom kritérium teljesül, ezért a piac érintett piacnak tekintendő szabályozási szempontból.

VI. PIACELEMZÉS, JPE SZOLGÁLTATÓK AZONOSÍTÁSA

VI. 1. A JPE szolgáltatók azonosításának menete (piacelemzés)

Mivel a Tanács megállapította, hogy a vizsgált piac szabályozási szempontból érintettnek tekintendő, ezért ezen a piacon szükséges az érintett piacra vonatkozóan a piacelemzés elvégzése, és szükség esetén jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató (JPE) kijelölése.

A jelentős piaci erő vizsgálatának fontos kritériuma a mindenkor vizsgált piacon tevékenykedő vállalatok piaci részesedése. A piaci részesedést gyakran használják a jelentős piaci erő jelzőszámaként, mivel az elméletileg egyértelműen jelzi a vállalat sikerét és teljesítőképességét, és ebben szignifikáns mértékben tükröződik a piaci lépések sikere vagy kudarca. Önmagában a magas piaci részesedés azonban még nem jelenti azt, hogy az érintett vállalat jelentős piaci erővel rendelkezne. Másrészt azt sem lehet kizárni, hogy egy jelentős piaci részesedéssel nem rendelkező vállalat is jelentős szerepet töltsön be a piacon. Az Európai

Bíróság joggyakorlatában a piaci részesedésre vonatkozóan kialakultak olyan gyakorlatok, melyek a különböző nagyságú piaci részesedések értékére vonatkoznak:

A legfeljebb 25%-os piaci részesedés mellett nem lehet szó (önálló) jelentős piaci erőről. Noha egyes esetekben alacsonyabb piaci részesedés esetén is feltételezhető a piacon jelentős piaci erő, az Európai Bizottság esetjogában a jelentős piaci erőre vonatkozó küszöb általában 40% fölötti piaci összetevőnél feltételezett. Az Európai Közösség bíróságának joggyakorlata szerint a különösen nagy (50%-nál nagyobb) piaci részesedések egyértelműen – pár kivételtől és speciális körülménytől eltekintve – bizonyítják a piaci uralkodó helyzet meglétét.

Az Európai Közösség bírósága szerint ugyanis az olyan vállalat, mely hosszabb ideje különösen nagy piaci részesedéssel bír, kizárólag termékeivel és kínálati terjedelmével, olyan erős pozícióban van, mely megkerülhetetlen üzleti partnerré teszi, és számára pont ezért relatívan hosszú ideig biztosítja a független piaci magatartás lehetőségét, ami a jelentős piaci erő jellemzője. A jelentősen kisebb piaci részesedéssel bíró cégek nincsenek abban a helyzetben, hogy rövid idő alatt kielégítsék a keresleti oldalt, ha az a piacvezető céggel fel akarnák bontani üzleti kapcsolataikat. Mindazonáltal a magas piaci részesedés esetén is több tényező összesített értékelését kell elvégezni.

Az érintett vállalat vagy vállalatok piaci részesedésének kiszámítási kritériumai a releváns piac jellemzőitől függenek. A piac nagyságának és a piac részesedésének kiszámítása során egyaránt fontos információ mind az értékben kiszámított forgalom, mind a mennyiség. A piaci részesedések abszolút nagysága mellett azok alakulásának időbeli menete is fontos. Így pl. egy jelentős piaci részesedésű vállalat jelentős piaci erejűnek tekinthető, ha ez a piaci részesedés hosszú ideje stabil marad. Az a körülmény, hogy egy erős vállalat fokozatosan veszít piaci részesedést, ugyan mindenképpen utal a fenti piacon növekvő versenyre, azonban nem zárja ki a jelentős piaci erő megállapítását. Hosszú ideig ingadozó piaci részesedések azonban ismét csak annak a jelei lehetnek, hogy hiányzik a jelentős piaci erő a releváns piacon.

Egy szabályozási szempontból érintettnek tekintett piacon pusztán a piaci részesedés vizsgálata önmagában nem elegendő a jelentős piaci erő felmérése szempontjából, bár a magas piaci részesedés jelentős mértékben valószínűsíti a jelentős piaci erő meglétét.

A JPE kritériumok teljesítését tehát külön-külön, majd összességében vizsgálta a Tanács. Az azonban, hogy a kritériumok közül melyik szolgáltató hányat teljesít, csupán tájékoztató jellegű, hiszen egyetlen kritérium is megalapozhatja a jelentős piaci erejű szolgáltató státuszt. A Tájékoztató a piaci részesedés vizsgálatán túlmenően a következő szempontok elemzését is szükségesnek tartja a piaci erő megítélése során¹¹:

- a vállalkozás mérete
- ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett
- technológiai előnyök vagy felsőbbrendűség
- a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje
- könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz
- áru/szolgáltatási diverzifikáció
- méretgazdaságosság
- választék-gazdaságosság

¹¹ 8001/2004 IHM Tájékoztató 78. pont

- vertikális integráció
- fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat
- a potenciális verseny hiánya
- a terjeszkedés akadályai.

A felsorolt szempontok különböző fontosságúak a bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense piacán.

A Tanács megítélése szerint a piaci erő vizsgálatának szempontjai közül az érintett piacon elvi fontossága a következő szempontoknak van, az egyes kritériumok részletezésénél kifejtett okok alapján

1. piaci részesedés
2. a vállalkozás mérete
3. ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett
4. könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz
5. méretgazdaságosság
6. választék-gazdaságosság
7. vertikális integráció
8. a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje.

Az elemzés során a teljesség igénye miatt a Tanács a jelentős piaci erő megítélése szempontjából kevésbé fontos szempontok vizsgálatával is foglalkozott. Ezek vizsgálata során a Tanács indokolja, hogy miért tekinti ezeket a szempontokat az adott érintett piac vonatkozásában kevésbé jelentősnek.

VI.1.1 Piaci részesedések

Bevételek

A Tanács a piaci részesedések alakulását a piaci bevételek alapján vizsgálta. Ennek alapvető indoka az, hogy a volumen alapján való piaci részesedés vizsgálat félrevezető lenne, mivel az egymástól nagyon eltérő sáv szélességű nagykereskedelmi trónk szegmensbe tartozó bérelt vonalak ára (pl. egy 2 Mbit/s sáv szélességű, és egy 155 Mbit/s sáv szélességű nagykereskedelmi trónk szegmensbe tartozó bérelt vonal ára) jelentősen különbözik. Emiatt a volumen (jelen esetben a bérelt vonali végpontszám) alapján történő piaci részesedés-számítás nem mutatna megbízható képet a piac szerkezetéről.

Bevételek alakulása és megoszlása a szolgáltatók között

A nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatások árbevétele 2006-ban (ÁFA nélkül) **üzleti titok** forint volt. A bevételek 2004-ről 2005-re vonatkozóan **üzleti titok** %-kal csökkentek, 2005-ről 2006-ra pedig **üzleti titok** %-kal növekedtek. A vizsgált időszakban a piacon 2005 kivételével az Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt. rendelkezett a legnagyobb árbevétellel. **Az Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt. árbevételei azonban 2006-ban az azt megelőző évhez képest közel üzleti titok %-kal növekedtek, piaci részesedése így 2006-ban üzleti titok %-os volt. Az árbevétel alapján a második legjelentősebb szolgáltató a Magyar Telekom Nyrt., üzleti titok %-os részesedéssel. A Pantel Távközlési Kft. és a GTS Datanet Távközlési Kft. bevételi részesedése üzleti titok (üzleti titok %, illetve üzleti titok %).** A Pannon GSM Zrt. részesedése **üzleti titok** %.

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

2. ábra A szolgáltatók nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásaiból származó bevételeinek megoszlása 2006-ban

	2004		2005		2006	
	Millió Ft	%	Millió Ft	%	Millió Ft	%
Antenna Távközlési Zrt.						
GTS Datamet Távközlési Kft.						
Magyar Telekom Távközlési Nyrt.						
Monor Telefon Társaság Kft.						
Pannon GSM Zrt.						
PanTel Távközlési Kft.						
Összesen						

1 táblázat: A szolgáltatók nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásból származó bevételeinek nagysága és azokból számított piaci részesedése 2004-2006 között

A kitékrt rész üzleti titkot tartalmaz.

A Tanács megállapította, hogy a bevétel alapján számított legnagyobb piaci részesedésű Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt. részesedése sem éri el 2006-ban a 40%-ot, ami csak kivételes körülmények¹² fennállása esetén vezethetne annak a megállapításához, hogy ez az adott szolgáltató jelentős piaci erővel rendelkezne. Ráadásul a piacvezető szolgáltató piaci erejét jelentősen gyengíti az, hogy:

- a piacvezető részesedése az árbevételek alapján 2006-ban 2004-hez képest jelentősen **üzleti titok**,
- a piac mérete a bevételek alapján igen kicsi és zsugorodik, az összes magyarországi elektronikus hírközlési szolgáltatásokból származó árbevételnek még a 2 ezrelékét sem éri el, így a jelentős piaci erő, erőfölény ezen a piacon, ami a nagykereskedelmi piacra ráépülő kiskereskedelmi piacok vonatkozásában káros hatású lehetne, nehezen értelmezhető;
- az egyes bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatási szerződések az esetek jelentős részében nagy volumenről szólnak, és ennek megfelelően éves szinten nagy értékűek, tehát a fenti megoszlással jellemezhető piaci struktúra igen gyorsan és könnyen megváltozhat;
- a piaci szereplők között legkiterjedtebb és legnagyobb kapacitású országos gerinchálózattal rendelkező Magyar Telekom Nyrt. – mint arról a piacmeghatározással foglalkozó fejezetben már szó volt – trónk szegmens kapacitásának csak töredékét

¹² Ilyen kivételes körülmény lehet, ha a jelentős piaci erő megállapítását megalapozó, az érintett piac szolgáltatásaiból származó árbevételen kívüli olyan más kritérium (pl. jelentős vállalkezési méret, technikai előny vagy fölény a piacon stb.) merül fel, amely nagymértékben megalapozza a JPE minősítést.

értékesíti a nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens piacon. E szolgáltató esetén tehát feltételezhető, hogy egy 5-10%-os áremelkedés hatására (vagy akár üzletpolitikai okokból anélkül is) képes jelentős trónk kapacitás kínálattal megjelenni az adott piacon, és azon jelentős befolyásra szert tenni. Ez a jelenlegi piaci részesedés alapján piacvezető szolgáltató piaci erejét jelentős mértékben korlátozza.

Az III.1. pontban foglaltakkal összhangban a Tanács azt is megállapította, hogy az ott említett belső szolgáltatások figyelembe vételével – mivel a legkiterjedtebb és legnagyobb kapacitású országos gerinchálózattal rendelkező szolgáltató a kapcsolódó kiskereskedelmi piacokon (pl. kiskereskedelmi bérelt vonali piac) piacvezető – a Magyar Telekom Nyrt. számított piaci részesedése az itt feltüntetettnél jóval nagyobb lenne. Ennek a belső szolgáltatások figyelembe vételével képzett piaci részesedésnek a pontos számítása azonban módszertanilag korrekt módon nem lehetséges, mivel a szolgáltatás belső transzfer ára nem ismert, és az sem határozható meg teljesen pontosan, hogy a bérelt vonali trónk szolgáltatásokra, mint belső szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatások milyen mértékben vesznek igénybe bérelt vonali trónk szolgáltatásokat. Felvetődhet, hogy a Magyar Telekom Nyrt. belső szolgáltatásai révén erőfölényes helyzetben van-e ezen a nagykereskedelmi piacon.

A Tanács álláspontja szerint az a tény, hogy a tényleges tranzakciók alapján a Magyar Telekom Nyrt. piaci részesedése a 13-as piacon betöltött szerepéhez képest elhanyagolható, azt is jelzi, hogy a Magyar Telekom Nyrt. tényleges nagykereskedelmi tevékenységet (azaz harmadik félnek nyújtott szolgáltatást) ezen a piacon alig végez. Ennek megfelelően az erőfölény azon értelmezése, amely szerint elméletben lehetséges, hogy tevékenységét versenytársaitól és az ügyfelektől nagymértékben függetlenül folytassa, nehezen értelmezhető. A trónk szegmens szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfelek képesek a piacon alternatív szolgáltatásokat találni, ami annak a következménye, hogy országos gerinchálózattal több szolgáltató is rendelkezik.

A fentiek alapján a Tanács – a piaci részesedés vizsgálata alapján, különös tekintettel annak változásának tendenciájára – megállapította, hogy egyik szolgáltató sem rendelkezik olyan piaci részesedéssel, amely önmagában gazdasági erőfölényes helyzet kialakulását eredményezné.

Tekintettel arra, hogy a Pantel Távközlési Kft., a Hungarotel Távközlési Zrt. és az Invitel Távközlési Szolgáltató Zrt. és az Euroweb Internet Szolgáltató Zrt. a HTTC Matel Holdings N.V. irányítása alá tartoznak, a Tanács a fentiekben részletezett adatok alapján megállapítja, hogy mivel a 14. piacon a három szereplő közül csak a Pantel Kft. rendelkezik bevételekkel (2006-ban a piaci bevételek **üzleti titok** %-át tudhatta magáénak) a négy piaci szereplő közös irányításból származó erőfölényes helyzete kialakulásának lehetősége a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens piacon nem merül fel.

VI.1.2. Potenciális verseny hiánya, terjeszkedés akadályai

A potenciális verseny hatása akkor érvényesül, ha egy lehetséges áremelkedés hatására hosszabb távon beléphetnek a piacra helyettesítő szolgáltatást kínáló vállalkozások. A potenciális verseny tehát tulajdonképpen a kínálati helyettesítés hosszabb távon történő megvalósulásának tekinthető.

Egy ilyen hosszabb távú helyettesítésnek már a lehetősége is visszatarthatja a piacon lévő szolgáltatókat attól, hogy áraikat jelentős mértékben megnöveljék (vagy jelentősen a kompetitív szint felett tartsák), ugyanis a hosszabb távú kínálati helyettesítés megvalósulása potenciálisan versenynek minősül, versenyhelyzetben pedig a szolgáltatók nem emelhetik önkényesen, jelentős mértékben áraikat, mert automatikusan csökken a kereslet, azaz helyettesítő termékeket vesznek igénybe a fogyasztók. Ha egy, az adott érintett piacon erőfölényes helyzetben lévő szolgáltató piaca hosszabb távon az új belépők által „támadható” piac, az a szolgáltató tevékenységét, a piaci erőfölénnyel való esetleges visszaélését már az adott piaci viszonyok között is korlátozhatja.

A nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások trónk szegmensének piacán érdeemben nem lehet arra számítani, hogy a piacon már jelenlévő szolgáltatók mellett olyan új szereplők jelennek meg a piacon, amelyek jelentős lefedettségű országos gerinchálózatot építenek ki. Hosszabb távon ez természetesen előfordulhat, azonban egy ilyen hálózat kiépítésének időigénye elég nagy ahhoz, hogy a jelenlegi piaci szereplők pozícióit és így üzleti magatartását (szerződéskötési feltételek, árazás stb.) ne befolyásolja.

Mindezek miatt a jelenlegi piaci körülmények mellett a potenciális verseny érdeemben nem befolyásolja a piaci szereplők árazási magatartását.

A fentiek alapján a Tanács megállapította, hogy a potenciális verseny és a terjeszkedés akadályai nem korlátozzák az erőfölényes helyzet kialakulásának lehetőségét a vizsgált piacon, de nem is idézik elő azt.

VI.1.3. A vállalkozás mérete

A piaci erőfölény megítélésének fontos szempontja a vállalkozás méretének vizsgálata, mert a nagy méret lehetőséget teremt a piaci verseny különböző területein (termelés, pénzügy, értékesítés, marketing, K+F stb.) az előnyszerzésre.

A jelentős piaci erő megítélése szempontjából a méretbeli különbségeknek is szerepe van. A méretbeli különbségek lehetségesek mind a piacon már jelenlévő szereplők között, mind az ott esetleg később potenciálisan megjelenő szolgáltatók viszonylatában.

A Tanács megállapította, hogy az érintett nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó vállalkozások közül a legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt. mérete jelentősen elmarad a piac árbevétel alapján kevésbé jelentős, hálózati kapacitásait tekintve azonban a legnagyobbnak tekinthető szolgáltató a Magyar Telekom Nyrt. mögött.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy ez a körülmény a jelenlegi piaci árbevételi számok alapján piacvezető szolgáltató(k)¹³ piaci erejét jelentősen korlátozza.

¹³ Ez az Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt.-re vonatkozó megállapítás az árbevétel alapján a szerényebb piaci részesedésű szolgáltatókra, a Magyar Telekom Nyrt.-re és a PanTel Távközlési Kft. -re is igaz.

2. táblázat: A piacon tevékenykedő jelentősebb szolgáltatók fontosabb pénzügyi mutatói 2005-ben

Szolgáltatók	Összes eszköz (millió Ft)	Tárgyi eszközök aránya (%)	Tőke-ellátottság (%)	Likviditási mutató (%)	Esedékességi mutató (%)	Adósság-fedezeti mutató (%)	Összes bevétel (millió Ft)	Üzemi tev. eredménye (millió Ft)	Adózott eredmény (millió Ft)	Befektetett eszközök beszerzése (mFt)	Befektetett eszközök eladása (mFt)
Magyar Telekom Rt.	923 466	36,6	47,6	31,6	49,2	201,0	285 238	21 314	68 090	-80 594	2 436
EMITEL Távközlési Rt.	7 444	87,4	47,2	16,3	81,1	199,1	5 503	1 512	1290	-539	40
Monor Telefon Társaság Rt.	18 626	79,0	41,0	92,2	55,2	239,8	20 821	2 290	2 120	-3 134	37
Pantel Távközlési Kft.	29 689	50,1	8,1	126,5	20,0	119,1	23 052	2 058	373	-22 136	75
GTS-DataNet Távközlési Kft.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt.	11 034	79,29%	77,12%	72,20%	100,00%	492,15%	5 481	-1 310	-1 469	-1 184	55

Forrás: cégbírósági adatok

VI.1.4. Könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz, pénzügyi forrásokhoz

Tekintettel arra, hogy minden elektronikus hírközlési infrastruktúra kiépítése jelentős beruházást igényel, és a beruházások megtérülési ideje közép-, illetve hosszú távú, ezért a tőkepiacokhoz / pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés meghatározó jelentőségű a távközlési vállalatok számára. A tőkepiacokhoz és pénzügyi forrásokhoz történő hozzáférést nagymértékben meghatározza az adott szolgáltató piaci részesedése, vagyoni, pénzügyi helyzete és jövedelmezősége, tulajdonosi háttere, stratégiája, valamint az ügyvezetés stabilitása és reputációja.

Amennyiben valamely vállalkozás a fenti szempontok alapján jobb megítélésnek örvend, könnyebben juthat pénzügyi forrásokhoz és ebből számottevő piaci előnye származhat.

A vizsgált piacon a potenciális belépők, illetve a piacon már jelenlévő szolgáltatók saját hálózatainak fejlesztési lehetőségei szempontjából lényeges kérdés annak vizsgálata, hogy az egyes szereplők milyen feltételekkel képesek külső forrásokat bevonni fejlesztéseikbe. Ezt vizsgálva megállapítható, hogy pénzügyi szempontból nagyobb kockázatot jelent egy már meglévő hálózat mellett egy új, de alapvetően ugyanolyan szolgáltatások nyújtására képes hálózat kiépítése, így egy ilyen fejlesztés, mint projekt finanszírozása az iparági elvárt hozamszintnél valószínűleg csak rosszabb feltételekkel finanszírozható.

A piacon tevékenykedő vállalatok általános vállalati forrásokból (vállalati kötvény-, esetleg részvénykibocsátás, vállalati hitelfelvétel stb.) is finanszírozhatják hálózatépítési fejlesztéseiket. Ennek feltételei alapvetően azon múlnak, hogy milyen a vállalat általános pénzügyi megítélése a forrást biztosító szereplők (hitelező bankok, iparági befektetési alapok) részéről.

Ennek kapcsán megállapítható, hogy a legerősebb háttérrel a hazai nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatásra alkalmas hálózatok felett rendelkező szolgáltatók közül nem a legnagyobb piaci részesedésű szolgáltató rendelkezik. A piac legerősebb szereplője ebből a szempontból is a piaci árbevétel alapján nem jelentős, hálózati kapacitásait tekintve azonban a legnagyobbnak tekinthető Magyar Telekom Nyrt. stabil pénzáramának (cash flow), magas (üzemi) nyereségességi szintjének (pl. EBITDA mutató) köszönhetően¹⁴.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a jelenlegi piaci árbevételi számok alapján piacvezető szolgáltató(k)¹⁵ piaci erejét ez a szempont jelentősen korlátozza.

VI.1.5 A nehezen megkettőzhető infrastruktúra ellenőrzése

Az infrastruktúrát, mint belépési korlátot a Tanács már a piac meghatározása során is vizsgálta és megállapításra került, hogy az új, bérelt vonali szolgáltatásra alkalmas hozzáférési infrastruktúra kiépítése magas elsüllyedt költségekkel jár, amelynek megtérülése általánosságban egyáltalán nem biztos, mivel az egy, a meglévő melletti párhuzamos, alapvetően ugyanarra a szolgáltatásokra alkalmas hálózat kiépítését jelenti.

¹⁴ Néhány fontosabb pénzügyi mutató értékét a nagykereskedelmi piacon szereplő, illetve oda potenciálisan belépni tudó szolgáltatók esetén mutatja a 2. számú táblázat.

¹⁵ Ez az Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt.-re vonatkozó megállapítás az árbevétel alapján harmadik legnagyobb szolgáltatóra, a Pantel Kft.-re is igaz.

A jelenlegi legnagyobb piaci részesedésű szolgáltató(k) országos hálózatai az új belépőkkel szemben érdemi piaci előnyt jelentenek, de a jelenlegi szereplők közül a legnagyobb hálózattal rendelkező szolgáltatóval szemben (Magyar Telekom Nyrt.) nem, mert az a kapacitásai által lehetséges kínálati helyettesítés révén erősen korlátozza a piacvezető szolgáltatók nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzésből származó piaci erejét.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a jelenlegi piaci árbevételi számok alapján piacvezető szolgáltató(k)¹⁶ piaci erejét ez a szempont jelentősen korlátozza.

VI.1.6. Vertikális integráció

A vertikális integráció megvalósulása esetén egy vállalkozás (esetleg több azonos érdekkörbe tartozó vállalkozás) az értéklánc különböző szintjein elhelyezkedő piacokon egyaránt jelen van. Az ilyen szolgáltató a termelési folyamat különböző szintjeinek egy vállalkozáson belüli integrálása miatt képes a jobb árak elérésére (pl. eltérő belső és külső árak meghatározásával) és ebből fakadóan a piaci előnyszerzésre.

A vertikális integrációból fakadó piaci előnyszerzés a bérelt vonali szolgáltatások piacán is értelmezhető a kiskereskedelmi és az inputként szolgáló nagykereskedelmi szolgáltatások vonatkozásában.

A nagykereskedelmi szolgáltatás kínálója, mint a ráépülő kiskereskedelmi piac aktív szereplője, a kiskereskedelmi piacon előnyösebb helyzetben van azáltal, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges „inputot”, azaz nagykereskedelmi szolgáltatást a kiskereskedelmi piac egyéb szereplőivel ellentétben nem kényszerül a nagykereskedelmi piacon beszerezni, illetve önállóan, új szolgáltatásként előállítani (utóbbinak jelentős új beruházási igénye alól is mentesül).

A vertikális integrációt, az adott nagykereskedelmi piac szereplői közül legnagyobb mértékben nem az árbevétel alapján jelentősnek számító szolgáltató képes a legjobban kihasználni, hanem ebben az esetben az árbevétel alapján kevésbé jelentős, hálózati kapacitásait tekintve azonban a legnagyobbnak tekinthető szolgáltató, a Magyar Telekom Nyrt., amely a nagykereskedelmi bérelt vonali trónk szolgáltatást, mint (lehetséges) inputot használó kiskereskedelmi piacok szinte mindegyikén piacvezető.

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a jelenlegi piaci árbevételi számok alapján piacvezető szolgáltató(k)¹⁷ piaci erejét ez a szempont jelentősen korlátozza.

VI.1.7. Méretgazdaságosság

A méretgazdaságosság forrása a termelésnövekedés révén elérhető fajlagos költségcsökkenés. A méretgazdaságosság elemzése és megítélése a piaci részesedéssel, a vállalatmérettel, valamint az alkalmazott technológiával, az infrastruktúrával kapcsolatos adatok alapján valósítható meg. A méretgazdaságossági hatás azt takarja, hogy egy adott szolgáltatás kibocsátásának növekedésével a termelés átlagköltsége (egységnyi outputra jutó input) csökken. (Ez a fix költségekre vezethető vissza.)

¹⁶ Lásd 15. lábjegyzet.

¹⁷ Lásd 15. lábjegyzet.

Minél nagyobb kezdeti beruházást igényel egy iparág, annál jelentősebb méretgazdaságossági hatások jelentkezhetnek. Ez a helyzet a bérelt vonali szolgáltatások nyújtásához szükséges infrastruktúra esetén is fennáll.

A méretgazdaságosság a megnövekedett költséghatékonyság révén a fogyasztók hosszú távú érdekeit is szolgálhatja, de strukturális belépési korlátként is funkcionálhat.

Amennyiben egy szolgáltató a méretgazdasági hatást jobban kihasználva képes előállítani valamely terméket, abból piaci előnye származhat.

Az adott piacon legjelentősebb piaci részesedéssel rendelkező szolgáltatók igen jelentős mértékben képesek kihasználni a méretgazdaságosság előnyeit, de a még nagyobb hálózattal rendelkező, az eddigi szempontok kapcsán is többször említett, a piaci árbevétel alapján kevésbé jelentős, hálózati kapacitásait tekintve azonban a legnagyobbnak tekinthető szolgáltató, a Magyar Telekom Nyrt. nagyobb hálózata révén sokkal inkább képes élni a méretgazdaságosság nyújtotta előnyökkel. (Azaz potenciálisan, csupán ezen szempont alapján alacsonyabb árat lenne képes kínálni az adott piacon, ami az árbevétel alapján piacvezető szolgáltatók erőfölényét jelentősen korlátozza.)

A Tanács a fentiek alapján megállapította, hogy a jelenlegi piaci árbevételi számok alapján piacvezető szolgáltató(k)¹⁸ piaci erejét ez a szempont jelentősen korlátozza.

VI.1.8. Választékgazdaságosság

A választékgazdaságosság hatása abból ered, hogy az egységnyi kibocsátásra eső költségek csökkennek annak következtében, ha ugyanazon vállalkozás egy termékét vagy szolgáltatását még egy vagy több más termékkel, szolgáltatással együtt, közös termelési folyamatban állítja elő.

A költségmegtakarítás abból származik, hogy e termékek és szolgáltatások esetében azonos eljárásokat, folyamatokat alkalmaznak. Hálózati infrastruktúrát igénylő szolgáltatások esetén jelentős választékgazdaságossági hatást biztosíthat a szolgáltató számára az, hogy több szolgáltatását is alapvetően ugyanazon az infrastruktúrán nyújtja. Az a piaci szereplő, amely képes ennek realizálására, nyilvánvalóan számottevő előnyre tehet szert azon versenytársaival szemben, amelyek viszont képtelenek erre.

A választékgazdaságosság – a méretgazdaságossághoz hasonlóan – a megnövekedett költséghatékonyság révén a fogyasztók hosszú távú érdekeit is szolgálhatja, de strukturális belépési korlátként is funkcionálhat.

Az adott nagykereskedelmi piacon nem a piaci részesedés alapján kiemelkedő szolgáltató képes a legnagyobb mértékben élni a választékgazdaságosság előnyeivel, hanem itt is az árbevétel alapján kevésbé jelentős, hálózati kapacitásait tekintve azonban a legnagyobbnak tekinthető szolgáltató a Magyar Telekom Nyrt. – mivel a nagykereskedelmi szolgáltatást használó kiskereskedelmi piacok mindegyikén jelentős pozíciókkal rendelkezik.

¹⁸ Lásd 15.lábjegyzet.

Ezért potenciálisan csupán ezen szempont alapján, valószínűleg alacsonyabb árat lenne képes kínálni az adott piacon, ami az árbevétel alapján piacvezetőnek minősülő szolgáltató(k) piaci erejét jelentősen korlátozza.

VI.1.9. Kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje

Az Európai Bizottság „Útmutató a piacelemzéshez és a JPE felméréséhez” c. iránymutatása (Iránymutatás) nagy súlyt helyez a vevőoldali kiegyenlítő vásárlóerő szerepének vizsgálatára. A Bizottság iránymutatása szerint vevőoldali kiegyenlítő vásárlóerő alatt a nagy vevők azon képességét kell érteni, hogy ésszerű időn belül megfelelő alternatív megoldásra (hatékony megtorlás vagy más cég szolgáltatásainak igénybe vétele) képesek átállni, ha a szállító árat emel, vagy hátrányosan módosítja a szállítási feltételeket.

A piaci szereplők pozícióját nagymértékben befolyásolja a piaci kapcsolatrendszer, a viszonylati függőség mértéke. E célból elemezni kell a szolgáltatók szállítói és vevői kapcsolatrendszerét, és tételesen ismerni kell a legnagyobb (5, esetleg 10) szállítót és vevőt és a velük bonyolított forgalom nagyságát (részeseződését a teljes forgalomban). Releváns információval szolgálhat a szállítói és vevői részeseződések időbeni (2-3 év) alakulásának vizsgálata.

A piaci kapcsolatrendszer elemzésén túlmenően a kiegyenlítő vásárlóerő megalapozott megítéléséhez az alábbi tényezők vizsgálata is szükséges:

- vevő koncentráció,
- szolgáltató váltásának költsége,
- vevői árrugalmasság,
- fogyasztói informáltság.

Az érintett piacon a legnagyobb szolgáltató ügyfeleinek koncentrálttsága magasnak tekinthető, ami a nagykereskedelmi piacon elég általános.

Ugyanakkor a szolgáltatóváltás költsége magas, az ügyfeleket általában több éves szerződések kötik a szolgáltatóhoz, amelynek esetleges felbontása igen költséges.

A nagykereskedelmi szolgáltatás vásárlói a jelenlegi nagykereskedelmi szolgáltatási kínálatot véve figyelembe, a fontosabb trónk szegmens viszonylatokat illetően – a piacelemzés által érintett más nagykereskedelmi szolgáltatási piacokkal összehasonlítva – viszonylag jó alkupozícióban vannak, mivel általában több szolgáltatótól is képesek igénybe venni a szolgáltatást.

A nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtója ugyanakkor nem kényszerül arra, hogy a szolgáltatás potenciális (vállalatcsoporton kívüli, tehát harmadik félnek számító) igénybe vevőjének értékesítse a szolgáltatást, mivel a vállalaton-, illetve vállalatcsoporton belül saját maga integrált szolgáltatásként a kiskereskedelmi piacon képes értékesíteni azt.

Az előbbi szempontokat összegezve a Tanács álláspontja szerint a nagykereskedelmi piac vásárlóinak kiegyenlítő vásárlóereje a piaci tranzakciók alapján piacvezető szolgáltatók esetén képes lehet érdemben ellensúlyozni a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtójának erőfölényét.

VI.1.10. Technológiai előny, technológiai fölény

Technológiai előny abban az esetben érvényesül, ha valamely érintett piacon olyan új technológia van jelen, amely valamely szolgáltató számára lehetővé teszi valamely szolgáltatás(ok) olcsóbb, hatékonyabb és/vagy magasabb szintű nyújtását. Ez a szempont tehát elsősorban több szolgáltató viszonylatában értelmezhető.

A piacon alkalmazott lényeges technológiák közül egyik sem tekinthető a többihez képest kiemelkedőnek. A leggyakrabban alkalmazott technológiák szabványosítottak, a berendezésgyártók piacán verseny uralkodik, terjedésüket tehát ezen tényezők nem, sokkal inkább a szolgáltatás alapját jelentő hálózatok kiépítettsége, a hálózatok tulajdonosainak stratégiája és pénzügyi lehetőségeik befolyásolják.

A Tanács megállapította, hogy ez a szempont a jelentős piaci erő megítélése szempontjából az adott érintett piacon nem releváns.

VI.1.11. Termék/szolgáltatási diverzifikáció

Az áru/szolgáltatási diverzifikáció azt a gyakorlatot takarja, amikor a szolgáltatók a piacon nyújtott szolgáltatásokat csomagban, más szolgáltatásokkal együtt kínálják. Ez a gyakorlat könnyen vezethet versenykorlátozáshoz, amennyiben egyes szolgáltatások kizárólag csomagban vásárolhatók meg, illetve, ha az egyik piacon nyújtott szolgáltatás igénybevételét a szolgáltatók más piacon nyújtott szolgáltatás(ok) igénybevételével kapcsolják össze. Az ilyen gyakorlat lehetőséget teremthet a csomagot képző szolgáltató számára a piaci előnyszerzésre.

A fogalom alapvetően a kiskereskedelmi piacokhoz köthető, ahol a szolgáltatás nyújtója piaci előnyhöz juthat azáltal, hogy szolgáltatását a versenytársaihoz képest jobban képes pozicionálni, illetve annak a felhasználók szemében egyedi jelleget képes kialakítani, márkanevet- és a hozzátartozó arculatot építeni, például a szolgáltatás elemek kombinációjával, annak minőségi jellemzőivel, a kialakított csomagképzéssel.

A nagykereskedelmi piacokon szabványosított szolgáltatásokat nyújtanak, ahol a szolgáltatás igénybe vevői főként az alapszolgáltatás igénybe vételében érdekeltek, a kapcsolódó (és a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges) szolgáltatásokat gyakran önmaguk is képesek előállítani, illetve más nagykereskedelmi szolgáltatótól igénybe venni.

A Tanács megállapította, hogy ez a szempont a jelentős piaci erő megítélése szempontjából az adott érintett piacon nem releváns.

VI.1.12. Fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat

A fejlett forgalmazói és értékesítési hálózatnak főleg a kiskereskedelmi piacokon (illetve a többszereplős nagykereskedelmi piacokon) van szerepe a piaci erő megítélése szempontjából.

A megállapodások itt szinte minden esetben társszolgáltatói tárgyalások eredményeként jönnek létre, a nagykereskedelmi szolgáltatások nyújtói között elvben csak abban lehet

különbség, hogy foglalkozik-e külön vállalati egység vagy csoport a nagykereskedelmi szerződésekkel. A (kevés számú) nagykereskedelmi piaci szereplő esetén ilyen szervezeti egység általában létezik.

A Tanács megállapította, hogy ez a szempont a jelentős piaci erő megítélés szempontjából az adott érintett piacon nem releváns.

VI.2 A JPE vizsgálat következtetései

A Tanács a jelentős piaci erő megítélésének szempontjait részletesen megvizsgálva megállapította, hogy a vizsgált piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató nem azonosítható, az alábbiak szerint.

A piacon az árbevételek alapján egyik szolgáltató piaci részesedése sem éri el a 40%-ot, továbbá az ingadozó piaci részesedések is azt jelzik, hogy hiányzik a jelentős piaci erő a releváns piacon. A fentiekben lefolytatott elemzés eredményeképpen megállapítható, hogy ezen szempont alapján piacvezető szolgáltató piaci erejét ellensúlyozza az, hogy szinte minden más, a jelentős piaci erő szempontjából releváns szempont alapján létezik egy nála jelentősen erősebb vállalkozás.

A bevételek alapján piacvezető szolgáltatónál a többi JPE szempont alapján erősebb vállalkozás, a Magyar Telekom Nyrt. ugyanakkor a Tanács álláspontja alapján nincs erőfölényben a piac keresleti oldali szereplőivel szemben, mert a bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatás szempontjából fontos földrajzi szakaszokon több más szereplő is jelentős kapacitásokat épített ki, mely megakadályozza ezt a szolgáltatót abban, hogy külső ügyfeleivel szemben a többi nagykereskedelmi szolgáltatóhoz képest számukra lényegesen rosszabb szerződési feltételeket (így elsősorban árat) legyen képes érvényesíteni.

Miután a Tanács a jelentős piaci erő megítélésének szempontjait részletesen megvizsgálva megállapította, hogy a vizsgált piacon nincsen olyan szolgáltató, amely jelentős piaci erővel rendelkezik, az érintett nagykereskedelmi piacon a piaci verseny hatékonyságának biztosítása érdekében nincs szükség szabályozói beavatkozásra.

A Tanács a piac folyamatait a jövőben is folyamatosan figyelemmel kíséri, és ha olyan jelenségeket tapasztal, amelyek alapján indokoltnak tűnik a jelentős piaci erőre vonatkozó megállapításának felülvizsgálata, akkor az adott piacon haladéktalanul lefolytat egy új JPE kijelölési eljárást.

VI.3. Jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítása

A Tanács az elvégzett és előzőekben részletezett piacelemzés eredményeként, a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense*” elnevezésű nagykereskedelmi piacon nem azonosít jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót.

VI.4. Kötelezettség kirovása

Tekintettel arra, hogy a „*Bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense*” elnevezésű nagykereskedelmi piacon az elvégzett piacelemzés alapján, a Tanács nem azonosított jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót, nem rendelkezik kötelezettség kirovásáról sem.

B. fejezet

Együttműködés a Gazdasági Versenyhivatallal

A tárgyban hatósági eljárásban a Tanács a GVH-val való együttműködést több lépcsőben valósította meg, az alábbiak szerint:

1./ A Tanács 2005. október 3-án megküldte a GVH részére a szolgáltatók részére továbbítandó adatlapok tervezeteit véleményezés céljából. A GVH-tól érkezett írásbeli észrevétel egy módosítási javaslatot tartalmazott, amely átvezetésre került az adatlapokban.

2./ A Tanács tájékoztatta a GVH-t a tárgyban kötelező hatósági eljárásról, a piaci szereplőkkel való együttműködésen alapuló többlépcsős fórumrendszerrel, melyre a GVH képviselőjét közvetlenül meghívta.

3./ A Tanács 2007. október 12-én megküldte a GVH részére az előzetesen már közösen egyeztetett határozattervezetet. A GVH a nyilvánosságra hozatallal egyetértett.

4./ A GVH a tárgyban határozattervezet nyilvánosságra hozatalát követően szakmai álláspontját 2007. november 20-án megküldte a Tanács részére, amelyben felvetett kérdéseket és a Tanács azokra adott válaszát az alábbiakban közöljük:

A Gazdasági Versenyhivatal észrevételei a határozat tervezetéhez

1. Az észrevétel I.-IV pontja:

A GVH észrevételeiben szükségesnek tartotta annak rögzítését, hogy a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló, többször módosított 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 38. § (2) bekezdése értelmében a jövőben folytatandó versenyfelügyeleti eljárásokban a GVH által a Tanács részére megküldött álláspontban foglaltak a GVH Versenytanácsát nem kötik. Tekintettel ugyanakkor a jogbiztonság és a jogalkalmazás kiszámíthatóságának általános követelményére, a GVH az ilyen ügyek vizsgálati szakaszában az NHH és a GVH között létrejött együttműködési megállapodásnak megfelelően fog eljárni.

A GVH véleménye szerint a tárgyban megjelölt határozat-tervezet közzétételét megelőző döntés-előkészítés során az NHH Piacelemzési Igazgatósága és a GVH Infokommunikációs Irodájának munkatársai között folytatott szakmai konzultáció eredményesen szolgálta a versenyhatósági tapasztalatok NHH gyakorlatába való hatékony átültetésére, az egységes jogalkalmazási gyakorlat előmozdítására és az elektronikus hírközléspiaci verseny elősegítésére vonatkozó, a két hatóság által deklarált együttműködési célkitűzések megvalósítását.

A GVH mind a határozat-tervezet rendelkező részével, mind az indokolás egyes fejezeteiben (piacmeghatározás, piacelemzés, kötelezettségek) foglaltakkal alapjában véve egyetért, a Tanács egyes – a GVH által vitatott vagy pontosítandó – megállapításaival kapcsolatos részletes álláspontját az észrevételei IV. pontjában részletezte, az alábbiak szerint:

1.1. I.2.2.4 Nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás

A bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmens szolgáltatás definícióban a GVH álláspontja szerint tévesen szerepel az a megállapítás, miszerint a vizsgált piacnak nem képezi részét az, amikor a nagykereskedelmi értékesítés során nyújtott bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást az igénylő szolgáltató tovább értékesíti vagy egy elektronikus hírközlő hálózat elemeként építi be. A korábbi piacelemzés, illetve a többi bérelt vonali piacra vonatkozó tervezet alapján a GVH úgy véli, ezek a szolgáltatások a bérelt vonalak nagykereskedelmi trónk szegmense piac részét képezik.

A Tanács a GVH észrevételét elfogadta, és ez alapján az I.2.2.4 pont második mondatát a következőképpen módosítja:

„A piachoz tartozás vonatkozásában a Tanács nem vizsgálja, hogy a nagykereskedelmi értékesítés során nyújtott bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatást az igénylő szolgáltató tovább értékesíti vagy egy elektronikus hírközlő hálózat elemeként építi be.”

1.2. II. A vizsgált nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piac(ok) vizsgálata, különös tekintettel a helyettesítésre

GVH nem ért egyet azon megállapítás harmadik tagmondatával, miszerint a kapcsolódó kiskereskedelmi piacoknak egy részét a Tanács piacelemzési eljárásai során vizsgálja, míg más kapcsolódó szolgáltatási piacok a piacelemzési eljárásoknak nem képezik tárgyát, ugyanis azokon eleve verseny van. Ezért a GVH javasolja az idézett mondatot olyan értelemben átfogalmazni, hogy egyes piacok azért nem képezik tárgyát a piacelemzési eljárásoknak, mert azokon már hatásos verseny van, vagy a három kritérium legalább egyike nem teljesül.

A Tanács csak részben értett egyet a GVH észrevételével, tekintettel arra, hogy abban az esetben, amennyiben a hármas kritérium legalább egyike teljesül, úgy a piac érintetté minősítése már megalapozott, tehát amennyiben a hármas kritérium egyike nem teljesül, úgy már nem lehet hatékony versenyről beszélni. A Tanács egyetértett a GVH azon észrevételével, hogy egyes piacok azért nem képezik tárgyát a piacelemzési eljárásoknak, mert azokon már hatásos verseny van, így a II. fejezet 2. pontját követő bekezdést az alábbiak szerint módosította:

A GVH fenti észrevétele alapján a Tanács a határozat-tervezet II. fejezete második pontját követő bekezdésének első mondatát a következőképpen egészíti ki:

„A kapcsolódó kiskereskedelmi piacoknak egy részét (pl. helyhez kötött telefon szolgáltatás piaci, bérelt vonalak minimális készletének szolgáltatási piaci) a Tanács piacelemzési eljárásai során vizsgálja, míg más kapcsolódó szolgáltatási piacok a piacelemzési eljárásoknak nem képezik tárgyát, mert azokon már hatékony verseny van. (pl. adatátviteli szolgáltatások piaci).”

1.3. V.2. Hatékony versenyhez való közeledés

A GVH álláspontja szerint zavaró az alfejezet hatékonyság-javulás lehetőségeivel foglalkozó része, mert az a vállalati szintű hatékonyságra koncentrál, amelynek csak áttételesen van köze a hatékony (vagy hatásos / érdemi) versenyhez – azáltal, hogy a hatásos verseny rákényszeríti az egyes piaci szereplőket a hatékony működésre. Az azonban nem igaz, hogy a hatékony működés egyben a verseny hatékonyságának is a jele. Javasolja tehát az alfejezetből a másodiktól az ötödik bekezdésig tartó rész törlését.

A Tanács a GVH véleményével észrevételével egyetértett és törölte a Határozat IV.2. pontjának másodiktól ötödik bekezdésig tartó részét.

1.4. V.3. Versenyjogi eszközök elégtelensége

A versenyjogi eszközök elégtelensége (V.3) alfejezet első mondatában a GVH javasolta az utolsó tagmondat módosítását, a véleménye szerint ugyanis a versenyjog az elektronikus hírközlési piacokon semmiképpen sem lehet alkalmas a hatékony verseny visszaállítására, tekintettel arra, hogy ezen piacokon korábban sem volt hatékony verseny, sőt, jellemzően állami monopóliumok működtek. A GVH kifejtette, hogy a mondat helyesebb lenne úgy, ha az utolsó tagmondatában a hatékony verseny kialakulásának elősegítésére vonatkozó utalás szerepelne.

*A Tanács a GVH észrevételével egyetértett és a Határozat hivatkozott pontját ennek megfelelően módosította, az alábbiak szerint:
„Ezen feltétel azt vizsgálja, hogy elégséges-e a versenyjog a belépési akadályok csökkentésére vagy eltávolítására, vagy a hatékony verseny kialakulásának elősegítésére.”*

1.5. VI.1.1. Piaci részesedések

A GVH felhívja a figyelmet arra, hogy a Bevételek címszó alatt szereplő részben megállapításra kerül, hogy a piaci részesedések vizsgálata a volumen alapján félrevezető lenne, mivel az egymástól nagyon eltérő sáv szélességű szolgáltatások, pl. egy 2 Mbps és egy 155 Mbps sebességű bérelt vonali trónk szegmens ára jelentősen különbözik egymástól. A GVH álláspontja szerint célszerű lenne megindokolni, hogy ennek ellenére ezen szolgáltatások miért tartozhatnak egyazon érintett piachoz, különösen arra is tekintettel, hogy a 2 Mbps alatti és feletti szegmenseket a Tanács a másik két bérelt vonali határozat-tervezetben elkülönülten kezelte.

A GVH fenti észrevételére válaszul a Tanács hangsúlyozni kívánja, hogy az alkalmazott piaci definíciók sem a bérelt vonali trónk szegmens piacra, sem a bérelt vonali nagykereskedelmi végződtetési szegmens piacra vonatkozóan nem tartalmazzak olyan jellegű sáv szélesség szerinti korlátozást, amely a 2 Mbit/s, illetve 2 Mbit/s alatti és feletti sáv szélességű vonalak külön kezelését előírná. Ezen kívül a Tanács felhívja a GVH figyelmét arra, hogy a 2 Mbit/s, illetve 2 Mbit/s alatti és feletti szegmenseket a Tanács kizárólag a 7. számú „Bérelt vonalak mininális készlete” piacon kezelte a piacmeghatározás szempontjából elkülönülten.

A vonatkozó alfejezethez kapcsolódóan a fentiekén kívül a GVH észrevételeiben azt is megjegyezte, hogy az 1. táblázat alatti összefoglalásban elsődlegesen azt kellene megemlíteni – a VI.2. pontban követett megoldással egyezően –, hogy a legmagasabb piaci részesedésű szolgáltató részesedése sem éri el 2006-ban a 40%-ot, ami csak kivételes körülmények fennállása esetén vezethetne annak a megállapításához, hogy ez az adott szolgáltató jelentős piaci erővel rendelkezne. Azzal a továbbiakban a GVH is egyetért, hogy a többi szempont a piaci részesedés alapján adódó piaci pozíció erősségét tovább gyengíti.

A Tanács elfogadva a GVH álláspontját, a következő kiegészítést teszi a VI.1.1 pontban szereplő 1. táblázat alatti összefoglalás első két mondatát illetően:

„A Tanács megállapította, hogy a bevétel alapján számított legnagyobb piaci részesedésű Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt. piaci részesedése sem éri el 2006-ban a 40%-ot. Ilyen arányú piaci részesedés csak kivételes körülmények fennállása esetén vezethetne annak a megállapításához, hogy a szolgáltató jelentős piaci erővel rendelkezne. Ráadásul a piacvezető szolgáltató piaci erejét jelentősen gyengíti az, hogy:...”

A kivételes körülmény kifejezés értelmezése érdekében a Tanács az alábbi lábjegyzetet illesztette be a határozatba:

„Ilyen kivételes körülmény lehet, ha a jelentős piaci erő megállapítását megalapozó, az érintett piac szolgáltatásaiból származó árbevételén kívüli olyan más kritérium (pl. jelentős vállalkozási méret, technológiai előny v. fölény a piacon stb.) merül fel, amely megalapozhatja a JPE-vé történő minősítést.”

A VI.1.1. alpont utolsó bekezdésével kapcsolatban a GVH előadta, a Hungarotel / Pantel / Invitel / Euroweb vállalkozás-csoport viszonyát versenyjogilag nem lehet közös erőfölényként értékelni, így – tekintettel arra, hogy az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályozás során a versenyjogi elveket és módszereket a legmesszemenőbb mértékig figyelembe kell venni – a szektor-specifikus szabályozás sem térhet el ettől a megközelítéstől. Az európai versenyjog-alkalmazás során kezdetben ugyan voltak olyan nézetek, miszerint közös erőfölényben lévőknek csak akkor találtathatnak a vállalkozások, ha azok között tulajdonosi kapcsolatok állnak fenn, a versenyjogi jogfejlődés, illetve az ezzel párhuzamosan folyó szakmai, elméleti viták azonban eltávolodtak ettől a kezdeti állásponttól, és mára a közös erőfölény szélesebb értelmezése nyert teret és létjogosultságot a versenyjogban. Ma a közös erőfölény definíciója az egymástól független vállalkozásokra vonatkozik, melyek között már ún. strukturális kapcsolatoknak (így különösen meghatározott szerződéses viszonyoknak, pl. együttműködési megállapodásnak vagy összekapcsolási szerződésnek) sem feltétlenül kell fennállnia, elegendő, ha a piac struktúrája teremt gazdasági jellegű kapcsolatokat a vállalkozások között. A GVH véleménye szerint az ilyen jellegű kapcsolatokat gyakran oligopolisztikus interdependenciának nevezik. Mindezekre tekintettel a GVH javasolja, hogy az egyértelműség és következetesség érdekében a Tanács is csak ilyen viszonylatokban alkalmazza a közös erőfölény fogalmát, s amennyiben az azonos irányítás alá eső, azonos tulajdonosi körbe tartozó vállalkozások együttes elemzése szükséges, elsősorban az országos földrajzi piaccal jellemezhető szolgáltatások vonatkozásában, akkor a Tanács ennek vizsgálatát semmiképpen se a közös erőfölény elemzése keretében végezze el.

A Tanács a GVH irányítás-közös erőfölény fogalmakkal kapcsolatos észrevételével egyetértett és a Határozat hivatkozott pontját ennek megfelelően módosította, az alábbiak szerint:

„Tekintettel arra, hogy a Pantel Távközlési Kft., a Hungarotel Távközlési Zrt., az Invitel Távközlési Szolgáltató Zrt. és az Euroweb Internet Szolgáltató Zrt. a HTTC Matel

Holdings irányítása alá tartoznak, a Tanács a fentiekben részletezett adatok alapján megállapítja, hogy mivel a 14. piacon a négy szereplő közül csak a Pantel Kft. rendelkezik bevételekkel (2006-ban a piaci bevételek üzleti titok %-át tudhatta magáénak) a négy piaci szereplő közös irányításból származó erőfölényes helyzete kialakulásának lehetősége a bérelt vonali nagykereskedelmi trónk szegmens piacon nem merül fel.”

1.6. VI.1.4. Könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz, pénzügyi forrásokhoz

A GVH véleménye szerint a második és harmadik bekezdésekben három alkalommal is tévesen szerepel a hálózatépítések tekintetében a helyi hálózatokra vonatkozó kitétel, a trónk szegmens ugyanis a tervezet elején szereplő definíciós rész szerint tipikusan nagyobb távolságok áthidalására szolgál, így vélhetően nem helyi hálózat kiépítését igényelné.

A Tanács egyetértett a GVH fenti észrevételével és a VI.1.4. alpont második és harmadik bekezdését a következőképp módosította:

„A vizsgált piacon a potenciális belépők, illetve a piacon már jelenlévő szolgáltatók saját hálózatainak fejlesztési lehetőségei szempontjából lényeges kérdés annak vizsgálata, hogy az egyes szereplők milyen feltételekkel képesek külső forrásokat bevonni fejlesztéseikbe. Ezt vizsgálva megállapítható, hogy pénzügyi szempontból nagyobb kockázatot jelent egy már meglévő hálózat mellett egy új, de alapvetően ugyanolyan szolgáltatások nyújtására képes hálózat kiépítése, így egy ilyen fejlesztés, mint projekt finanszírozása az iparági elvárt hozamszintnél valószínűleg csak rosszabb feltételekkel finanszírozható.

A piacon tevékenykedő vállalatok általános vállalati forrásokból (vállalati kötvény-, esetleg részvénykibocsátás, vállalati hitelfelvétel stb.) is finanszírozhatják hálózatépítési fejlesztéseiket. Ennek feltételei alapvetően azon múlnak, hogy milyen a vállalat általános pénzügyi megítélése a forrást biztosító szereplők (hitelező bankok, iparági befektetési alapok) részéről.”

1.7. VI.1.4. Könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz, pénzügyi forrásokhoz

A GVH véleménye szerint a VI.1.4. alfejezet összefoglalásához fűzött 14. sz. lábjegyzetben téves a Magyar Telekom Nyrt-re mint második legnagyobb szolgáltatóra való hivatkozás; a szöveg mondanivalója értelmében itt a harmadik legnagyobb szolgáltatóra, a Pantel-re történő utalás lenne helytálló.

A Tanács GVH egyetértett a GVH fenti észrevételével és módosította a hivatkozott lábjegyzetet:

„Ez az Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt.-re vonatkozó megállapítás az árbevétel alapján harmadik legnagyobb szolgáltatóra, a Pantel Kft.-re is igaz.”

Az 1.5. pontban eszközölt lábjegyzet-beszúrás miatt a hivatkozott lábjegyzet száma 15-re változott.

C. fejezet

Egyeztetés az érdekeltekkel

A tárgybani hatósági eljárásban a nyilvánosságra hozatalt követően a szolgáltatóktól és társadalmi szervezetektől a határozat-tervezettel kapcsolatos észrevételek a Tanács részére nem érkeztek.

D. fejezet

Notifikációs eljárás eredménye

A Tanács az érdekeltekkel történő egyeztetést követően az Eht. 65. § (1) bekezdése valamint a 2002/21/EK. Irányelv 7. cikk (3) bekezdése alapján 2007. december 10-én bejelentette a tervezetet – annak részletes indokolásával együtt – az Európai Bizottságnak és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak (a továbbiakban: Bejelentés).

A Bejelentés az alábbi dokumentumokat tartalmazta:

- a) kísérő levél és a 2003/561/EC Ajánlásban előírt formájú notifikációs összefoglaló (Summary Notification Form) angol nyelven,
- b) az egyeztetés az érdekeltekkel keretében érkezett észrevételek alapján átdogozott határozattervezet magyar nyelven,
- c) a GVH határozat-tervezetre vonatkozó szakmai álláspontja magyar nyelven.

A Tanács a b) pontban foglalt dokumentum kapcsán azzal a kérelemmel fordult az Európai Bizottsághoz, hogy a dokumentum egyes részeit – szolgáltatói kérésre tekintettel – az Európai Bizottság bizalmas információként kezelje. Ennek megfelelően a dokumentumot a Tanács két – üzleti titkot tartalmazó, illetve nem tartalmazó – változatban küldte meg a Bizottság részére.

A Bejelentést az Európai Bizottság HU/2007/0739 számon 2007. december 10-én vette nyilvántartásba.

A Bejelentéssel indult eljárás lezárásaként az Európai Bizottság 2008. január 9-én kelt magyar nyelvű levelet küldött, amelyben nem tett észrevételt.

Az Európai Bizottság SG-Greffe (2008) G/200023 sz. (Bérelt vonalak minimális készlete tárgyában írt) levelében rögzítette, hogy a 2003/311/EK ajánlás módosítása 2007. december 17.-én került elfogadásra és a tagállamok erről 2007. december 18.-án kaptak értesítést és ennek megfelelően az utóbbi dátum előtt beérkezett bejelentéseket a Bizottság a 2003-as Ajánlás alapján értékelte.

Budapest, 2008. január 31.

Bánhidi Ferenc sk.
tanácsstag

Debreczeni Sándor sk.
tanácsstag

dr. Nyevrikel Emilia sk.
tanácsstag

Pataki Dániel sk.
tanácsstag
elnök

dr. Rozgonyi Krisztina sk.
tanácsstag
alelnök

A kiadmány hitelül:

A határozatot kapiák:

1. **ACRONYM Számítógéphálózatokat Telepítő Kft.**
1134 BUDAPEST Huba u. 10
2. **AMTEL Hang és Internet Kommunikáció Magyarország Kft.**
2009 PILISSZENTLÁSZLÓ Kápolna köz 2.
3. **Antenna Távközlési Szolgáltató Zrt.**
1119 BUDAPEST Petzval J. u. 31-33.
4. **Best Save Computer Szolgáltató és Kereskedelmi Bt.**
4220 HAJDÚBÖSZÖRMÉNY Bajcsy Zs. út. 35.
5. **DOLBY Kábeltelevíziós Szolgáltató Kft.**
1132 BUDAPEST Visegrádi út. 80.b.
6. **EUROWEB Internet Szolgáltató Zrt.**
2040 BUDAÖRS Puskás T. u. 8-10.
7. **Extralink Informatika Kft.**
1163 BUDAPEST Kőszál u. 14.
8. **GTS Datanet Távközlési Kft.**
2040 BUDAÖRS Ipartelep u. 13-15.
9. **Hajdúnánási Ruhaipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.**
4080 HAJDÚNÁNÁS Kossuth u. 4.
10. **Hódmezővásárhelyi Vagyonkezelő és Szolgáltató Zrt.**
6800 HÓDMEZŐVÁSÁRHELY Bajcsy-Zsilinszky u. 70.
11. **Hódtáv Kábeltelevíziós, Távközlési, Építő és Szolgáltató Kft.**
6800 HÓDMEZŐVÁSÁRHELY Bajcsy-Zs. u. 70.
12. **Integranet Kereskedelmi Szolgáltató Kft.**
7400 KAPOSVÁR Rákóczi tér 9-11.
13. **KFKI-LNX Hálózatintegrációs Zrt.**
1135 BUDAPEST Hun u. 2.
14. **Kirow Informatikai és Telekommunikációs Bt.**
9400 SOPRON Rákóczi F. u. 37.
15. **Magyar Telekom Távközlési Nyrt.**
1013 BUDAPEST Krisztina krt. 55.

16. **Magyar Villamos Művek Zártkörűen Működő Zrt.**
1011 BUDAPEST Vám u. 5-7.
17. **MOL Földgázszállító ZRt.**
8600 SIÓFOK Tanácsház út 5.
18. **Monor Telefon Társaság Zrt.**
1092 BUDAPEST Kinizsi u. 30-36.
19. **New Connection Tanácsadó Kft.**
1038 BUDAPEST Újliget sétány 1/C.
20. **Pannon GSM Távközlési Zrt.**
2040 BUDAÖRS Baross u. 165.
21. **PanTel Holding Zrt.**
1113 BUDAPEST Bocskai út 134-146.
22. **Pantel Távközlési Kft.**
1113 BUDAPEST Bocskai út 134-146.
23. **ProcySoft Számítástechnikai Bt.**
1134 BUDAPEST Dévai u. 22/a.
24. **Printer-fair Számítástechnikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.**
2510 DOROG Mátyás király u. 11/A.
25. **Radiant Vagyonkezelő Holding Rt.**
1158 BUDAPEST Késmárk u. 7/b.
26. **SzBB 2002 Oktatásszervező és Kereskedelmi Kkt.**
9400 SOPRON Bóbita u. 6.
27. **Tanet Szolgáltató Kft.**
6600 SZENTES Móricz Zsigmond u. 1/4.
28. **ToMicTel Kommunikációs, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.**
1124 BUDAPEST I. utca 11.
29. **Trigeminus Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.**
7264 PÉCS Budai N.A. u. 20.
30. **UPC Magyarország Telekommunikációs Kft.**
1092 BUDAPEST Kinizsi u. 30-36.
31. **Venien Informatikai Szolgáltató és Tanácsadó Kft.**
1037 BUDAPEST Orbán B. út 1.
32. **Irattár**